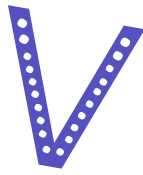
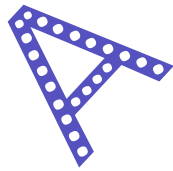

FLOREEREN IN VER

Collectief Walden
Kunstenplan '25 - '28

"It's really hard to actually look with eyes open at the moment we're living through. The climate crisis alone, but it isn't only the climate crisis. We kicked the can down the road on a lot of other issues and it's all coming due at once. So of course, if we think we have to look at it alone, we look away. But creating collective containers where we can look together is what I think we need more of. Because it helps us bear it. Art has a huge role to play in transmuting that which is painful to look at and mixing it with beauty and catharsis and release."

- Naomi Klein, toonaangevend auteur 'This changes everything' en hoogleraar Climate Justice (Universiteit British Columbia)

Verval is in ecosystemen net zo'n belangrijk proces als geboorte, groei, ontwikkeling en bloei. Een omgevallen boom maakt, samen met de zorgende zwamdraden van paddenstoelen en schimmels, ontelbare bouwstoffen beschikbaar voor allerlei nieuws. Zo moeten ook (volgens mycoloog Giuliana Furci) grote ideeën en wereldbeelden soms omvallen en ontbinden, om al rottend brandstof en bouwstenen beschikbaar te maken voor de ideeën van morgen.

In onze cultuur hebben we een getroebleerde relatie met eindigheid en verval. We maken er taboes van, of de fascinatie slaat juist door, en dat leidt op zijn eigen manier weer tot het 'onschadelijk' maken van de thematiek. Er zijn talloze films en verhalen over dood en apocalyps, waarbij eindes als gruwel of sterk verhaal neergezet worden. Het einde plaatsen we 'elders', veilig buiten onszelf eigenlijk, in een onbepaalde toekomst; in een wereld van fictie. Of het sensationele einde maakt zo'n indruk dat we ons er juist voortdurend en uit alle macht tegen schrap zetten. Het einde van de wereld als schrikbeeld verlamt ons in het hier en nu. We komen daarmee niet toe aan belangrijke vragen die Collectief Walden wél wil stellen: **hoe te floreren in tijden van onmiskenbaar verval?** Bestaat er zoiets als goed krimpen? En welke eindes zijn beter te verdragen door ze te accepteren? Wat - let wel! - niet hetzelfde is als nihilisme of non-engagement. Integendeel. We willen er vertrouwd mee raken, er goed in worden: floreren.

Natuur en kunst hebben iets met elkaar gemeen: ze kunnen ontzag wekken. Evolutiebiologen zien in ontzag een functie: het doet je ego een beetje krimpen. Dat maakt je meer geneigd tot samenwerken en om bij te dragen aan een groter doel. Het 'zelf' zingt een toontje lager. Ontzag is een zeldzame gewaarwording, maar wel ons ultieme doel. Als het ons lukt om in de komende jaren maar een paar van die momenten te creëren, waar landschap en kunstwerk samenspannen om een ervaring te bieden die je de woorden even ontnemt, dan zullen we trots zijn. We geloven op die manier onszelf en de mensen die we bereiken, te helpen betere versies van zichzelf te worden: iemand die anderen helpt anderen te helpen; anderen die op hun beurt ecosystemen van gezonde en veerkrachtige gemeenschappen en landschappen vormen. Voor minder doen we het niet.

Het is niet dat we denken dat kunst de wereld kan redden. Maar wel dat elke poging zonder kunst, sowieso vergeefs is.

H1

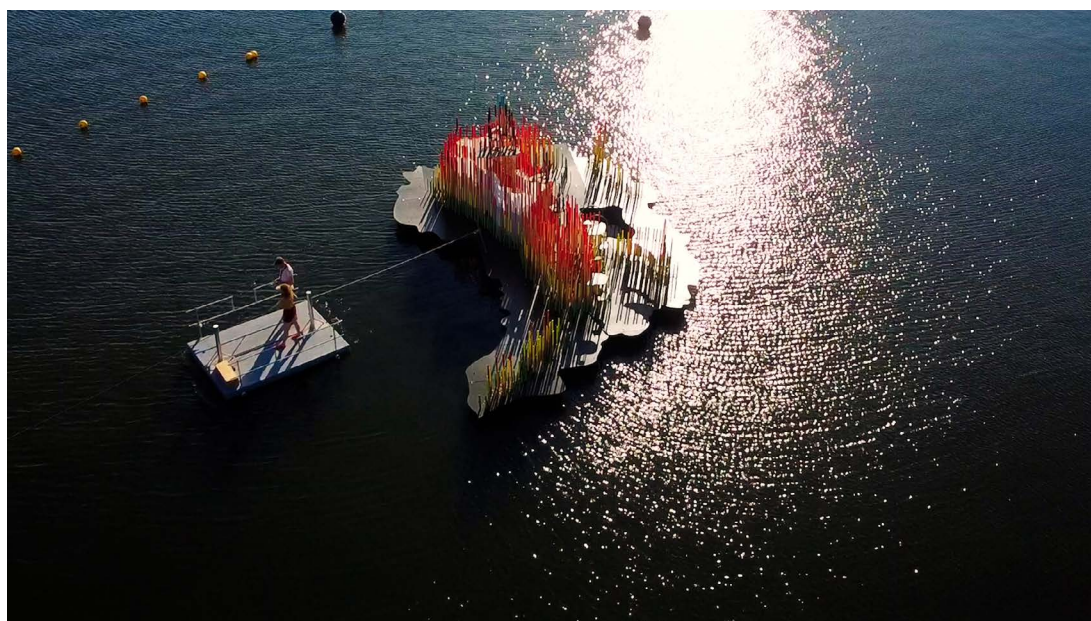
Collectief Walden.**Leren gidsen in een nieuwe tijd**

Collectief Walden is een makerskern; een groep kunstenaars en denkers die willen leren gidsen in de ecologische crises. We maken

theatrale, *site-responsive* non-fictie in de natuur of de openbare ruimte. We zijn talig en inhoudelijk, maar in het landschap van de podiumkunsten wordt de 'ecologische niche' die we innemen vooral bepaald door onze installatieve en architectonische beelden en (soms letterlijk) onderdompelende publiekservaringen. Naast voorstellingen maken we installaties en geven we ontmoetingsruimtes vorm. Allebei die uitingsvormen voorzien we van theatrale programma's vol muziek, interviews, lezingen, verhalen en audiowandelingen. Collectief Walden ontstond ruim tien jaar geleden uit de samenwerking tussen een bioloog, een filosoof, een mimer en een dramaturg. Binnen een

werker/theatermaker Aisha Roffel te gaan samenwerken. Zij was host in ons werk *FUNDAMENT* en haar omgang met publiek inspireerde ons en maakte nieuwsgierig naar een nauwere samenwerking. In een schil rond het collectief zwermen terugkerende biologen, muzikanten, schrijvers, performers. Het blijft zelden bij een enkele samenwerking.

Een van de beweegredenen van de medewerkers is, heel eerlijk gezegd, het zoeken naar redenen om in deze tijd 's ochtends nog wel op te blijven staan om nieuwe dingen te ondernemen. Tegelijkertijd is het overtuigend overbrengen van zulke redenen het belangrijkste effect dat Collectief Walden met haar werk wil sorteren. Daar komt hoop bij kijken: nu en de komende jaren een centraal thema in ons werk. Hoop is dan niet het optimisme van "komt wel goed", eerder integendeel. De beste reden voor hoop is dat het helemaal niet goed aan het komen is. En dus: dat we aan de slag willen.

EILAND 2021/2022, foto: Thomas Dolman

paar jaar werden onze signatuur en recept meer dan de som der delen: Collectief Walden werd een organisme dat, haast onafhankelijk van haar leden, zelf wat wil. Een wonderlijke, bijzondere gewaarwording. Het is nu aan ons, die leden, de taak om zo goed mogelijk ten uitvoer te brengen waar dat organisme Walden voor staat. Als wij het goed begrijpen is dat: integraal landschappen en systemen bestuderen, om vervolgens theaterervaringen op bijzondere plekken te maken, om daarmee uiteenlopende mensen van nu te helpen omgaan met grootse en voortdurende veranderingen. Met ruim baan voor beeldende en talige abstracties en metaforen, maar altijd tastbaar, benaderbaar voor heel diverse publieksgroepen, en zonder ooit te doen alsof. Let's go.

De artistieke kern van het collectief bestaat uit mimer/scenograaf René van Bakel, grafisch ontwerper/filosoof Jente Hoogeveen en dramaturg/politiek theoreticus/schrijver Thomas Lamers. René en Thomas zijn er vanaf het begin bij; Jente begon in 2018 als stagiaire bij HET VERBAND VAN ALLES MET ALLES. Zakelijk leider is filosoof/ondernemer/gezondheidswetenschapper Jaël Kaat en vaste medewerkers zijn creatief producent/duurzaamheidsmanager Raïssa Pater en allround dramaturgisch/productioneel medewerker Fleur Koswee. We verheugen ons om vanaf 2024 structureel met *impact agent*/publieks-

solidariteit) algehele *fabulousness*. We denken geïnstitutionaliseerde vormen van 'stilstaan bij' om. Niet alleen twee minuten stilte, *sit-ins*, marsen of *doomscrollen* zijn zinnige manieren om klimaatbewustzijn te manifesteren. Ook de viering, het lied en de dans, het *collective work event*, de wellness-ervaring en de gezamenlijke maaltijd bieden daar ruimschoots gelegenheid toe. *Fabulousness* komt voort uit een 'queering' aanpak van klimaatrechtvaardigheid, waarvan we leren dat een on-heilige drieduidigheid van patriarchaat, kapitalisme en neokolonialisme probeert de status quo in stand te houden. Deze vaste trits - terechte koppen-van-jut van hedendaagse systeemkritiek - staat voor Walden respectievelijk voor dogmatische hiërarchie, groeifetisisme en scheidslijnen. En laat nou de queer beweging, wat betreft het slim ondermijnen van dat soort starre structuren, ruim een halve eeuw ervaringsvoorsprong hebben op de klimaatbeweging. Daar doen wij ons voordeel mee.

Collectief Walden maakt niet per se werk over queer thema's. Queer staat ook voor transparante, vrolijke (en soms ook boze) anarchie. We zijn delend wat betreft methode en kennis en staan in respectvol osmotisch verband met zaken die juist het tegenovergestelde lijken van queer: oude tradities, ambachten, ceremonies, volksdansen en -muziek. Ons queer perspectief op het

Duurzaam, solidair, fabulous: queering klimaatrechtvaardigheid

Klimaat en ecologie zijn in Nederland inmiddels breed omarmd als existentiële kwesties waar kunst over gemaakt moet worden. Ook klimaatrechtvaardigheid staat centraal in het debat, vanwege de onvermoeibare inzet van inheemse volkeren en klimaatactivisten. Walden voelt zich in deze tijdgeest thuis. We zien een rol voor onze kunst in het bevorderen van (naast duurzaamheid en

klimaatdiscours geeft ons een van nature een inclusieve, gemeenschapsgerichte aanpak, tegen de verkoking. *Fabulousness* gaat voor ons over feestelijk contrair denken en handelen. Het levert een soms tegenintuïtieve lichtheid op in onze toon. Die ontregeling is productief en voedend: we dragen uit dat je in het aangezicht van logge, overwelldigende en zelfs catastrofale ontwikkelingen zelf de baas blijft over je houding, je waardigheid en wat je aandacht geeft. *Fabulousness* maakt je adaptief, fluïde en geeft je *issue space* om moeilijke waarheden te verhapstukken. Dat hoeft je niet alleen te doen, wij dragen zorg voor je *tools*.

Methode: wat is nú zinnig?

Soms is brongieten onderdeel van ons werk. Soms dokteren we de perfecte dansavond uit. We laten heden-daags-klassieke liederen componeren maar soms ook rap. We ontwerpen met architecten samen bouwwerken, verzorgen *dinnershows*, zetten invasieve exoten onder groeilampen en achter glas, plaatsen een bouwboard bij wijze van kunstwerk, maken kunst van interviews, verklaren in de krant een stad eindig, weven een tapijt, produceren een NTR podcast, bouwen een filosofische sauna, instrueren je hoe je veilig in de rivier kunt laten vallen van vijf meter hoogte. Dit alles is onderdeel van onze signatuur, want we werken procesgedreven en bij elk project vragen we ons af: wat is nu de meest zinnige manier om ons punt te maken? Hoe komen vorm en inhoud uiteindelijk samen in een originele publiekservaring? Veel kunnen we zelf: ontwerpen, schrijven, conceptontwikkelen, resercheren, performen, bouwen, produceren. We schakelen expertise in voor het componeren en uitvoeren van muziek, of de meer technische kant van bijvoorbeeld *sounddesign* of brons- en loodgieterij. Maar veel ambachten en vaardigheden pikken we graag zelf op gedurende onze processen: de opbouw van een feest; *live podcasten*; grafiek en plastic, met bijbehorende specifieke *skills*. Zo gaan we in de komende jaren ook leren weven, klokken-spelen en zout kristalliseren. We verhouden ons lerend tot wat we (nog) niet kunnen, en met de bereidheid om onze lessen direct door te geven in de dramaturgie van wat het publiek meemaakt. Het verrijkt ons werk: we worden *'learning teachers'*, spreekbuizen van waarheden die we zelf niet hadden kunnen bedenken.

Het resultaat van deze procesgedreven aanpak is dat onze presentatievorm multi-, inter- trans- of postdisciplinair is. En, hoewel we grappig genoeg toch perfectionistisch en resultaatgericht zijn, het uiteindelijke werk een soort *'final draft'* is - een open, poreus en benaderbaar platform waartegen je als publiek meestal gewoon kunt terugpraten, en dat de kiem in zich draagt om te evolueren tot een volgende versie. Dit evolueren, of de potentie

daartoe, is belangrijk voor ons werk. Want dit open proces leidt ertoe dat onze concepten vaak vrij bewegelijk zijn en dat de uiteindelijke verschijningsvorm nogal eens verschilt van de visie bij aanvang. De concepten in dit plan zijn daarom schetsen, uitgangspunten. Die vormverschuiving en dat op- en neerschalen zien we als belangrijke kwaliteit van ons collectief. Dat koesteren we en willen we uitdragen als waardevolle methode in deze tijd, juist ook buiten de kunsten.

Zowel qua proces als voor de werken geldt: de ongelijksoortige elementen die we bij elkaar brengen blijven niet een mozaïek, maar worden een polyfonie. Er ontstaan harmonieën, boventonen, synergieën: het geheel wordt meer dan de som der delen. Het werk is regelmatig wijzer dan de makers.

Terug- en vooruitblik. Wat blijft hetzelfde, wat verandert er?

Wat niet zal veranderen, is onze ambitie om grootse projecten te ondernemen, zoals het initiëren van NAU, een 1000 jaar lang, jaarlijks terugkerend negendaags feest ter oefening van het langetermijndenken; GEDENK TE OVERSTROMEN, het ceremonieel inluiden van het 'Laatste Kwartier van Laag-Nederland' inclusief een monument in de openbare ruimte en een jaarlijkse gedenkdag. Of het aanleggen van een semi-permanent EILAND dat een paar jaar lang als recreatie- en programmaplek op het IJ zou drijven, of het bouwen van een permanent Land Art-werk in Drenthe.

DREI LIEDER FÜR DIE AUTOBAHN 2022, foto: Lena Prehal

Wat hopelijk wel verandert, is ons vermogen om deze ambities daadwerkelijk in al hun grootsheid te realiseren. Want de eerste 'jaring' (editie) van het duizendjarige feest NAU werd tot drie keer toe uitgesteld (waarbij we wel steeds een inspirerende, kleinere productie maakten - neerschalen als kracht!) en zullen we in juni 2024 dan eindelijk vieren. En het EILAND kwam er wel, maar vanwege vergunningen veel tijdelijker, voor twee keer twee weken. Het werk in Drenthe kwam voornamelijk vanwege corona niet voorbij de tekentafel.

Walden is zich ervan bewust dat er een aura van klein-

schalig werk om ons heen hangt. Dat is soms een keuze en een kracht, maar nog te vaak meer noodzaak dan wens. Los van de beperkingen van de pandemie dwingen de zeer complexe processen en beperkte budgetten ons keer op keer terug (nooit eens op-) te schakelen; tijdelijke plaatshouders te bouwen; een 'nulversie' te maken in plaats van editie 1. Zeker omdat we de lat hoog leggen qua duurzame en ethische productiekeuzes en financiering, waarmee we ons soms met weloverwogen tegenzin slagkracht ontzeggen. Eigen keuze, maar we voelen het niettemin. En tot op zeker niveau is dat natuurlijk wat kunst is - eeuwige *research & development* en *prototyping*. Maar Walden gelooft dat de potentie van onze boodschap en onze vormtaal en integrale werkwijze verder reikt dan *quirky* voorloper te zijn; een club die vooral door andere makers, festivals en theaters gevolgd wordt vanwege onze innovativiteit, rechtlijnigheid en bravoure. Voor de komende jaren kiezen we voor de uitdaging om het intieme Walden-DNA te combineren met het grotere publieksbereik (van bijvoorbeeld NAU, OVER HOOP en GEDENK TE OVERSTROMEN). We zijn hongerig naar een algemener publieksbereik en het daadwerkelijk kunnen oppakken van onze rol in het maatschappij-brede discours rond natuur en klimaat. Zoals onze werken soms de kiem voor hun verdere evolutie in zich dragen, zo borrelen wijzelf ook van de nog niet aangebroken potentie en barsten als een nimf uit haar velletje, popelend om onze volwassen vorm aan te nemen.

Qua vorm zijn we in het huidige kunstenplan onvoor-zien verliefd geworden op muziek. Door interviews om te zetten in liederen (ofwel door quotes aan componist Anne-linde Bruijs te geven die zij verwerkt tot verbatim libretto, ofwel door de interviews te laten interpreteren door singer-songwriter Jaap Warmenhoven of rappersduo Frino), kunnen we documentair materiaal in ons werk integreren op een veel rakender en poëtischer manier dan we tot daarvoor deden. Die recente verworvenheid is een groot cadeau dat we nog lang niet helemaal hebben uitgepakt.

Vanzelfsprekend blijven enkele inhoudelijke lange lijnen, die we eerder inzetten van belang. Langetermijndenken bijvoorbeeld overstijgt per definitie een kunstenplanperiode. Ook de thema's hoop en verandering blijven onze concepten voeden. De 'politieke wending' die ons werk sinds 2018 maakt, gaat ook door, mede vanwege het steeds politieker worden van het discours rond klimaat-rechtvaardigheid. Steeds minder zien we de noodzaak om klimaat en ecologie te agenderen of er al te veel over te informeren, wat ons de ruimte geeft om filosofische, existentiële en politieke thema's aan te snijden in ons werk. Welke plek moet een veerkrachtige gemeenschap inruimen voor 'eeuwigheid' en hoe doe je dat dan? Staat hoe we nadenken over ons 'zelf' misschien wel duurzaam, solidair en *fabulous* handelen in de weg? Omdat wij geloven in de grote noodzaak van paradigmawisseling, zijn deze wellicht abstract geformuleerde vragen juist hoogst urgent.

Helemaal nieuw is de ambitie om een *performance lecture* als theatertournee op te nemen in onze plannen. OVER HOOP wordt een muzikaal en persoonlijk theatercollege over hoop en klimaatfilosofie. In de winter van '25-'26 toert Collectief Walden met de zangers van Shipless Oceans (het queer mannenkwartet van ATMEN, ontstaan tijdens 8: Metamorphosis van Nicole Beutler Projects) zelfstandig langs theaters. De tournee draagt bij aan onze missie om betere verhalen over het klimaat breder over

het voetlicht te krijgen, en daarbij mobieler te zijn dan wanneer we strikt *site-specific* werken.

In de coronajaren ontwikkelde het zo analoge Collectief Walden toch met succes enig *remote*-materiaal, zoals RADIX dat tentoongesteld stond achter vensters en een online woekerende wereld van content meebracht, en EILAND dat in je eentje te bezoeken was. Een aantal eerder verwoorde ambities op het gebied van landelijke spreiding en persoonlijke publiekswerking (d.m.v. een *impact agent*) strandden in die tijd. In de jaren sinds de lockdown hebben we niet de zakelijke continuïteit of financiële armslag gehad om die ambities alsnog te realiseren. In dit plan formuleren we ze opnieuw en met overtuiging. We zijn jaren wijzer en hebben, doordat we wel hebben kunnen experimenteren, een goed beeld van wat spreiding en publiek betreft haalbaar is. Bovendien staat er nu een zakelijk en productioneel team achter Walden met de ambitie om zeker tot 2029 met ons mee te evolueren.

Plaats in het ecosysteem

Collectief Walden is het origineel. We maken al ruim tien jaar interdisciplinair en *site-responsive* theater over klimaat, natuur en het menszijn in tijden van ecologische verbrokkeling. Onze signatuur en waarden vinden navolging. Als voorlopers zijn we verheugd een rijke nieuwe lichting gelijkgestemde makers om ons heen te hebben zien ontstaan. Ook andere, meer gevestigde collega-instellingen richten zich steeds vaker op het inmiddels existentiële thema van onze tijd. Het is aangenaam onwennig dat we, althans qua thema, niet meer het vreemde eendje zijn, maar een veelgevraagd expert op het gebied van kunst maken over (en in tijden van) klimaatontwrichting. We adviseerden o.a. Oerol, de AHK, ENT, Over het IJ, Korzo, de Raad voor Cultuur en LinC Zakelijk en namen deel als panel of keynote sprekers aan bijeenkomsten in Hongarije, Frankrijk, Slowakije, Noorwegen en Engeland.

We zijn generatiegenoten van collectieven als BOG., Urland en Club Gewalt. We zijn gevestigd in en huisgezelschap van de Tolhuistuin met wie we veel samenwerken, vooral rond het Warming Up Festival en ons plan voor een monument. Ook met Oerol en Over het IJ hebben we een bijzondere band. Met beide hebben we veel gecoproduceerd en beide hebben veel betekend voor onze ontwikkeling. Oerol blijft een vaste speelplaats, en met Over het IJ gaan we een nieuw soort relatie aan, waarin we bijdragen aan de talentontwikkeling van een nieuwe generatie makers. Ook met de Brakke Grond, Oorzaken Festival en zone2source in Amsterdam zetten we in de periode '25-'28 onze huidige samenwerking voort. Met de inhoudshongerige dansvernieuwers van De Dansers en Nicole Beutler Projects ontkiemen er in 2024 nieuwe samenwerkingen die in het nieuwe kunstenplan zullen uitlopen.

In Flevoland en Drenthe staat een dozijn belangrijke land art werken. Land Art Live/Museum M. (Flevoland) en Land Art Contemporary (Drenthe) zijn voor Collectief Walden samenwerkingspartners, via welke we theateraal werk hebben gepresenteerd in de context van werken van Robert Smithson en Marinus Boezem. In Drenthe zetten we, naast LAC, ook de samenwerking met D:DNA voort.

Sinds zomer 2023 bestaat Collectief Walden binnen het Pan-Europese consortium The Big Green, waarmee tot en met 2027 kennis gedeeld en gecoproduceerd wordt in Hongarije (met Pro Progressione), Portugal (met Sciaena/Mar Motto) en in lichtere mate samengewerkt wordt met

partners in Italië, Letland en Polen. Naast dit consortium van 15 partners in 15 landen zijn er sterke bilaterale relaties met een coproducerende programmeur in Engeland (Inside Out Dorset - Activate Performing Arts) en nog een andere in Hongarije (PLACCC partner sinds 2016). De architectuurbienale in de Oostenrijkse bergen minus-20degree van architect Theo Deutinger, is sinds het vertonen van *Drei Lieder für die Autobahn* (januari 2022) ook een prettige uitwisselingspartner: Theo adviseert ons en co-creëert ons monument, en wij co-cureerden, als lid van de jury, de kunstenaars voor zijn biënnale in 2024.

In de komende jaren zoeken we samenwerking met nieuwe landschapspartners in Nederland. Naast 'boswachterorganisaties' als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en PWN, waar we al van meet af aan mee samenwerken, smeden we banden met agrarische omdenkers als Land van Ons, de Herenboeren, De Kleine Aarde en Stichting Aardpeer. In 2028 plannen we een tournee langs boerenlandschappen.

EILAND 2021/2022, foto: Moon Saris

Nieuwe culturele partnerschappen ontstaan met Via Rudolphi, Theater aan de Rijn (Arnhem), Dat Bolwerk (Zutphen), TextielMuseum (Tilburg), Grasnepolsky (Scheemda), Bosch Parade (Den Bosch) en worden verkend met Festival Boulevard (Den Bosch), Maaspodium (Rotterdam), CBK Emmen, landschapsbiënnale Into Nature (Drenthe) en Het Nieuwe Instituut (Rotterdam).

H2

De werken

Collectief Walden ontwikkelt op drie productieschalen: we nemen Stelling, maken Plaats en doen een Voorstel. De Stellingen hebben een installatief karakter. Ze kunnen

theatraal 'geopend' worden maar bestaan daarnaast onafhankelijk van de performers. Het publiek kan ze zelfstandig beschouwen of ermee interageren. De Plaatsen zijn ingerichte publieksruimtes waar reflectie en dialoog kan plaatsvinden. Het publiek zit in, op of onder het kunstwerk en er worden voordrachten, interviews en concerten door onszelf uitgevoerd of extern geprogrammeerd, dan is het een presentatieplek; dat vinden we te gek. De Voorstellen lijken het meest op theatrale voorstellingen. Het zijn integrale theatrale essays en beeldende landschapsservaringen. Het zijn *site-responsive* werken, *deep maps* van de plekken waar we ze opvoeren.

Voorstel:

NAU (jaring 2, 3, 4 en 5 van 1000)

jaarlijks project / feest als oplossing / langetermijndenken / opgaan in iets groters / denken en voelen als een groep / verwantschap met de toekomst / verwantschap met niet-mensen

Noot: dit project begrijp je het best als je even deze trailer van het proeffeest (HUISFEEST) uit 2023 bekijkt:

De eeuwigheid is het domein van priesters, astronomen en science-fictionauteurs. Voor gewone burgers, organisaties en politici is het geen serieus onderwerp: te metafysisch. We zijn ervan losgezongen. We kennen noch de tradities van onze eigen voorouders, noch beseffen we onze impact op iedereen die (lang) na ons komt. Beleidsplannen duren 5 of 4 jaar, klussen of projecten 3 of 2 maanden. We sprinten en proosten bij de finish. Walden zet de eeuwigheid weer midden in de gemeenschap. We gaan 1000 jaar, jaarlijks negen dagen dansen. Geïnspireerd door boeken als *What we owe the future* (William MacAskill), *The good ancestor* (Roman Krznaric) en *Dancing in the streets* (Barbara Ehrenreich), maar net zozeer door de Ceilidhs (groepsdansen) van Schotse bruiloften, Zuid-Duits Carnaval, zonnewendes en de Meiboomviering, ontwerpen we een nieuw feest voor de eeuwigheid. Want je bewust verbinden met mensen en niet-mensen in een verre toekomst, is het beste tegengif tegen de tribale krachten die zich beginnen te roeren.

Walden ontdekte in 2019 het kathedraaldenken, dat we begrijpen als de paradoxale koppeling van ootmoed (grappig genoeg beter bekend als *humility*) en toewijding. Met die combi leg je je volledig toe op een project waarvan je weet dat je het einde niet gaat meemaken. We kunnen leren van die paradox, die perfect beheerst werd door de bouwmeester, maar niet minder door timmerlieden van middeleeuwse kathedralen. Het is een cruciale *skill* in de bestrijding van de klimaatcrisis.

In de verte, op de rand van bos en duin, zie je een half-open tent hangen. Je hoort een verwaaide beat en uitbundig uitgedoste, uitwaaijende figuren vertellen je: daar is het feest. Via een microfoon spreek je tot de verre feestgangers. Waarvoor dans jij? Aangekomen op het feest, waar singer-songwriter Ed Bahonie ook de DJ is, dans je.

HUISFEEST 2023, foto: Moon Saris

Je danst! Je lijf *tunet* in op de snelle en langzame dynamieken van het landschappelijk lichaam om je heen, waarvan je deel uitmaakt, en dat is even spiritueel als grappig als erotisch bedoeld. Je deelt de spotlight met performers. Er wordt gezongen, soms zing je mee. Soms waan je je op een trouwfeest (maar wie trouwt er eigenlijk, en met wat?), dan weer op een boomplantdag.

NAU is eerlijk over de staat van de wereld, maar ontmoedigt, verlamt of deprimeert niet: het is een integer en expressief ritueel om daadkracht en saamhorigheid aan te roepen. NAU is een uitzinnig feest van bezinning over verandering accepteren zonder je erbij neer te leggen. NAU speelt met *'tribes'*. Als ze star en uitsluitend zijn leiden ze tot geweld, maar tijdelijk, poreus en fluïde kunnen ze grootse maatschappelijke kracht ontklokken. NAU oefent speels en feestelijk met heilzame ego-krimp: opgaan in de groep, je klein voelen in het weidse landschap, je verbonden voelen met mensen en niet-mensen die lang na je komen. Om een *fluid tribe* te vormen hoef je niets te doen, maar moet je juist iets laten: focus niet meer uitsluitend op jezelf en 'de jouwen', verschans je niet. Laten we oefenen!

We zullen beticht worden van escapisme. Want het is toch juist geen tijd voor feest? Maar juist wanneer grondstoffen en levensmiddelen schaars raken, gaan we als vanzelf vreemden vermijden en met elkaar concurreren. NAU steekt een stokje voor die impuls. We vinden kracht in feest en in extase: we vinden elkaar in verval. Feest is een toenadering. Want wat komt er na praten, stemmen, staken en demonstreren? Misschien rest ons alleen nog te dansen.

NAU zal 1000 jaar bestaan. Het zal Walden en Oerol overleven. Daarom

Partners

Oerol Festival
Staatsbosbeheer
Island Wood
De Dansers

Tijdstip

Uitvoeringen in juni
2025, 2026, 2027, 2028

Locatie

Terschelling

Duurzaamheid

Theatre Green Book (TGB)
2025 & 2026: Baseline
2027: Intermediate

bouwen we feestelijke elementen in die de deelnemers intrinsieke motivatie geven om de traditie zelf voort te zetten. NAU punctueert dan, net als andere feestdagen je leven. Tevens bouwen we aan een 'rijgstrategie', waarbij er jaarlijks een van de performers afvalt, en er een nieuwe bijkomt. Ons vaste team wordt aangevuld door een divers team *'partystarters'*, (queer) dansers en muzikanten.

Voorstel:

OVER HOOP

amor mundi in tijden van klimaatinstorting / Waldens eerste zalentournee / muziek van Shipless Oceans / hoop ≠ optimisme

Tussen de wereld en hoe je zou willen dat die is, gaapt een enorme kloof. Diep in die kloof woont hoop. Met een rits klimaatfilosofen en activistisch denkers op zijn schouder ontdekt Thomas dat je hoop niet moet verwarren met een optimisme van "komt wel goed". Zulke hoop is celibatair. Hoop die daarentegen zijn handen vuil maakt, is het nastreven waard. Maar dat is makkelijker gedacht dan gedaan. Want hoe is het mogelijk van de wereld te houden, als diezelfde wereld het je nogal moeilijk maakt? OVER HOOP is een theaterlezing over hoop in een eindtijd.

OVER HOOP is bonter en muzikaler dan een theatercollege en theoretischer dan cabaret - eerlijk gezegd valt er misschien ook minder te lachen. Schoonheid en troost zijn er des te meer. Walden experimenteert met de frontale opstelling van het *black box* theater, en gidst het publiek dit keer door een geestelijk landschap van hoop, vol obstakels en kloven. Zoals alle teksten van Walden, heeft ook OVER HOOP een essayistisch en informatief karakter. Het is een taliger werk, en dus meer dan andere werken leunt het op de boog van de vertelling en minder op de fysieke ervaring. Thomas maakt gebruik van de zichzelf-vergetende focus die plaatsnemen in een donker theater met zich meebrengt (vergeleken met in weer en wind luisteren naar filosofische overpeinzingen) om de klimaatcrisis dicht op de huid te krijgen. Hij worstelt publiekelijk en op persoonlijke wijze met het thema hoop.

Klimaatactivist en beroemde mensenrechtenadvocaat David Buckel overgoot zichzelf in 2018 uit protest met fossiele olie, stak zichzelf in brand en kwam daarbij om het leven. Een jaar later dreef klimaatwanhoop de 27-jarige campaigner Charlie Hertzog Young ertoe zich van een hoog gebouw te werpen, waarbij hij beide benen verloor. Maar denkers als Rebecca Solnit, Joanna Macy, Tom Whyman en Naomi Klein erkennen en doorzien allemaal de ernst

van de zaak, terwijl zij tegelijkertijd een hoopvol verhaal weten te vertellen. Het is een breed verbreide paradox dat zij die het meest wanhopig waarschijnlijk het dichtst bij de waarheid zitten, maar dat zij die hoopvol zijn meer bijdragen aan de toekomst. Hoe werkt dit? Hoe kun je van de vaststelling dat het slecht gaat een motor van hoop maken? Is dat dan geen cognitieve dissonantie? En parallel aan al deze reuze-interessante filosofische vraagstukken: moet men, of eigenlijk preciezer, moet Thomas als queer

Partners

Nicole Beutler Projects

Via Rudolphi

Tijdlijn

Tour winter 2025-2026

Locatie

Theatertournee

Duurzaamheid

TGB Baseline

man nu wel of geen kinderen maken?

Thomas deelt het podium met Shipless Oceans, een queer vocaal mannenkwartet bestaande uit Arnout Lems, Dominic Kraemer (die beiden al eerder voor Walden zongen), Felix Schellekens en Timo Tembuyser (met wie Thomas al eerder buiten Walden samenwerkte). Shipless Oceans maakt

voor de gelegenheid nieuwe arrangementen van zowel toepasselijke klassieke liederen als popsongs, en verklankt originele composities van Timo.

Het toneelbeeld wordt door Collectief Walden vormgegeven in samenwerking met Basse Stittgen, die werkt met 's werelds meest volumineuze (maar toch bijzonder onbekende) afvalproduct: lignine. Lignine is de stof die cellulosevezels bijeenhoudt in levend hout. Het wordt door de papierindustrie gescheiden van de vezels en meestal verbrand. Dit restproduct is Basse's grondstof: hij herenigt de lignine met vezels en boetseert er de mooiste creaties van. Dit materiaal doorbreekt een zeer verspillende cyclus van verval en laat de schoonheid ervan stollen. Zowel inhoudelijk als beeldend voelt Walden met Basse grote affiniteit.

Thomas tourt in 2024 in schouwburgfoyers een pilotversie parallel aan ATMEN van Nicole Beutler Projects.

Plaats:

GEDENK TE OVERSTROMEN

jaarlijks project / gedenkingsceremonie / een monument in de openbare ruimte / een podcastserie / één Engelstalige aflevering

Noot: Dit plan begrijp je het best als je eerst deze song beluistert:

Laag-Nederland ligt onder zeeniveau en de zeespiegel stijgt. We wanen ons ten onrechte vaak niet zo kwetsbaar voor klimaatverandering. Natuurlijk: we hebben hier enorme welvaart en kennis van watermanagement. Maar in de meest realistische twee van de vier scenario's waarmee door delta-onderzoekers en overheid gerekend wordt, is er sprake van grove herindeling van, of zelfs georganiseerde terugtrekking uit, de Randstad en andere laaggelegen delen van Nederland. Zulke volksverhuizingen maken geen deel uit van onze collectieve toekomstfantasieën.

In oktober 2025 bestaat Amsterdam 750 jaar. Walden stelt: de stad heeft 250 jaar te gaan. Bij wijze van toekomstige non-fictie speculeren we dat 2275 het laatste jaar van Amsterdam zal zijn. Dan heeft de stad uiteindelijk 1000 jaar bestaan. We onthullen een monument om het laatste kwartier, waarvan we op de drempel staan, te gedenken. In samenwerking met Warming Up Festival van de Tolhuistuin tellen we vanaf 2025 bij elke verjaardag van onze hoofdstad ritueel af tot het einde van het leven in dit uithoekje van de Noordwest-Europese rivierendelta.

Walden maakt al een paar jaar, met verschillende architectenbureaus, omwonenden en een zeer diverse groep adviseurs (inclusief anarchistische, queer of praktisch opgeleide experts, al dan niet van kleur) serieuze plannen voor een daadwerkelijk monument op het terrein van de Tolhuistuin. Het Stadscuratorium heeft een enthousiast eerste advies afgegeven over het concept.

De ceremonies zijn geïnspireerd door de jaarlijkse plechtigheden bij het Homomonument, het Monument op de Dam en het Monument Slavernijverleden, maar

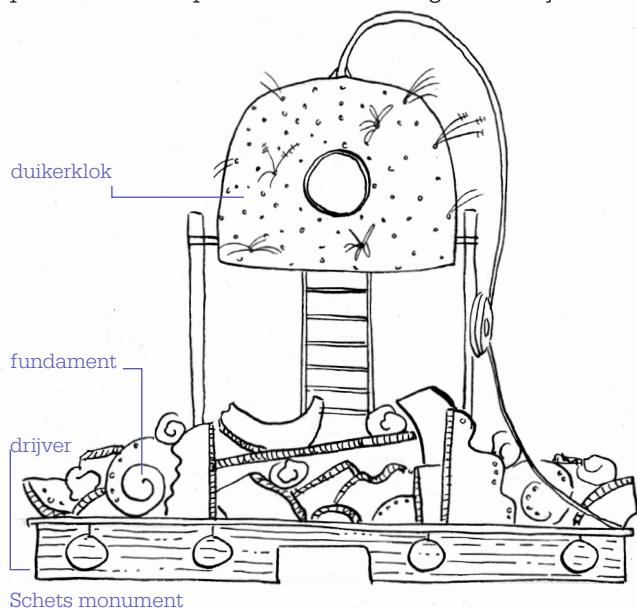
we 'queeren' deze tradities. We laten bewoners uit Stadsdeel Noord uit het eerste kwart en het laatste kwart van hun leven aan het woord, en zetten hun getuigenissen op muziek (zoals de song onder de QR-code). De kinderburgemeester houdt een toespraak. We slaan op een bel: 250 keer in 2025, 249 keer in 2026, 248 keer in 2027, 247 keer in 2028, voor elk jaar dat ons hier rest. Bewoners selecteren jaarlijks een object van 10cm³ dat het leven hier de moeite waard maakt, om het te archiveren in het monument, voor als Amsterdam er straks niet meer is. Elk jaar omkleedt een

pilot OVER HOOP 2024, foto: Moon Saris

muziekvereniging uit hoger Nederland de ceremonie en verstrekt alvast een symbolisch welkom aan de toekomstige klimaatvluchtelingen.

Met podcastmaker Geert Vlieger maakten we een audiotour in een eerdere fase van dit project. Met hem maken we (in eigen beheer of in coproductie met een publieke omroep - dit wordt bevestigd in voorjaar 2024)

Schets monument

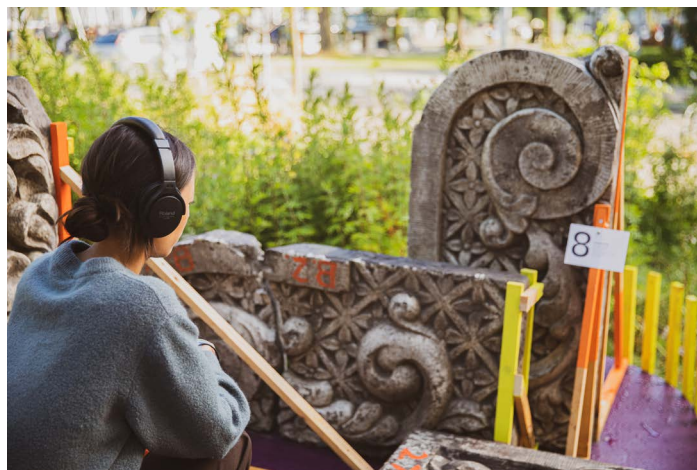
een nieuwe zesdelige podcast over een stad die zich (niet genoeg) voorbereidt op haar einde en een groepje denkers en kunstenaars met een wild plan voor een monument voor de toekomst. In het kader van The Big Green maken we één samenvattende aflevering in het Engels voor een internationaal publiek.

Monumenten staan meestal stil bij rampen of helden uit

het verleden. Maar kunnen ze ook een rol vervullen in het collectieve bewustzijn over de toekomst? Kunnen we een monument oprichten om de toekomst te gedenken, de ramp die gaat komen? Of hoeft het zelfs, als we er ons ordelijk op voorbereiden, helemaal geen ramp te worden?

De architectonische component is een betreedbare *landmark*, een plek voor samenkomst in de openbare ruimte en bestaat uit drie delen: een FUNDAMENT (een verankering aan de bodem), opgebouwd uit onze reeds van Dienst Monumenten en Archeologie verworven ornamenten uit de historische binnenstad van Amsterdam; een DUIKERKLOK oftewel een ruimte waarin een luchtbel ontstaat als het gebied rond-

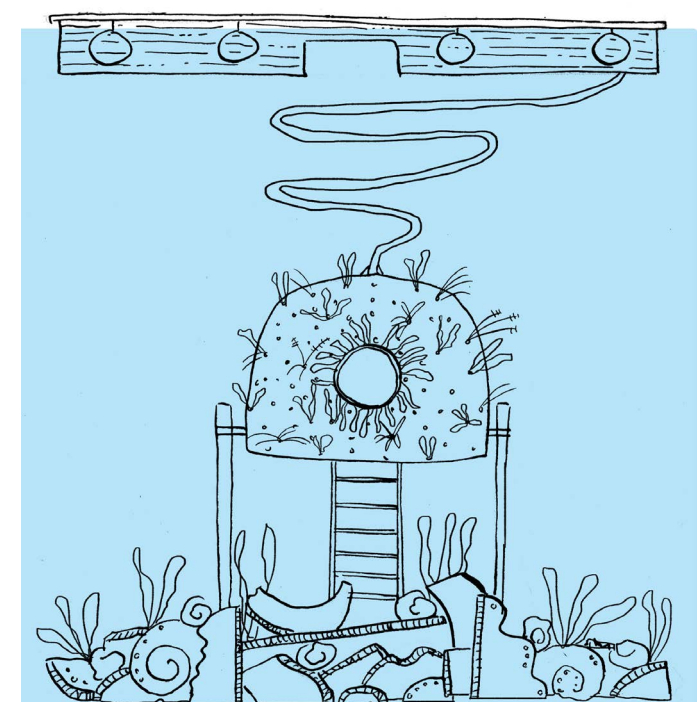
om volloopt en een DRIJVER (tevens toekomstige aanlegsteiger) die meebeweegt met het waterpeil. In afwezigheid van het water is de potentiële beweging van het monument steeds tentoongesteld: je kunt de mogelijke stijging al zien. Het monument wordt grotendeels gebouwd met bestaande materialen: het uiteindelijke ontwerp is zodoende een *ma-*

ornamenten van FUNDAMENT 2023, foto: Thomas Dolman

terial-based-design. We hebben een gigantische waterdichte tank van de scheepswerf op het oog die Damen Shipyards aan ons wil doneren, die als een soort brutalistisch ready-made prieel functioneert. Voor de tentoonstelling van het FUNDAMENT in 2023 werden historische ornamenten gebruikt uit het depot van Dienst Monumenten en Archeologie. De buitenkant van de DUIKERKLOK krijgt een natuurinclusieve afwerking; een reliëfachtige structuur waar planten en dieren nu op kunnen groeien en bloeien, maar waar later ook het maritieme ecosysteem op deze plek baat bij heeft. Oftewel: in het toekomstige garnalenhotel verblijven de eerste paar eeuwen vooral insectjes.

Het architectonische aspect van het monument wordt gerealiseerd met aanvullende financiering van buiten de podiumkunsten. De immateriële gedenkingen vinden ook doorgang als het fysieke monument niet gerealiseerd wordt. De adviesraad bestaat uit Selçuk Balamir (postkapitalistisch onderzoeker), Theo Deutinger (architect en oprichter minus20degree Biënnale), Laurien Zwaans (*bio-based architect*), Rosanda Vidovič (jeugdwerker en stadsverbinder Amsterdam-Noord), Hans Hammink van Architecten Cie (architectenbureau Amsterdam-Noord), Erika Zeegers (expert toegankelijkheid en inclusie), Madelon van Riel (projectleider Cordaan Kunst & Zorg voor mensen met een beperking) en Pallas Agterberg (Challenge Officer Alliander).

Schets monument onder water in 2275

Plaats:

AAN HET WATER GEBOREN

Je stapt geen twee keer in dezelfde rivier, want hij is al veranderd - en jij trouwens ook.

- Herakleitos

Dit plan heet FLOREREN IN VERVAL. Verval heeft een tweede, minder courante betekenis: het betekent het hoogteverschil tussen twee punten in een rivier. Tussen waar de Rijn Nederland binnenstroomt en waar hij weer de zee in loopt, zit 12 meter verval. Het totale verval van

de Rijn tussen Alpen en Noordzee is 1600 meter. Het Nederlandse verval raakt steeds meer in het geding door de stijgende zeespiegel: het water wordt langzamer of slechter afgevoerd: bij vloed moet er inmiddels al gepompt worden. De verwachting is dat dit binnen een jaar of vijf ook met eb het geval zal zijn. 24 uur per dag malen, anders stroomt het water niet het land uit. Met het hoogwater van 2023 en de overstromingen van 2021 vers in het geheugen, wordt steeds duidelijker dat niet alleen de zeespiegelstijging in het westen en noorden ons parten zal spelen, maar ook extreem weer in het zuiden en oosten.

Water is wat ons verbindt maar ook wat ons scheidt. Rivieren vormen landsgrenzen maar doorkruisen ze net zo lief. De Europese wateren doen een beroep op ons collectieve vermogen om toe-

komstgericht samen te werken. Het is niet voor niks dat het eerste niet-militaire probleem dat effectief op Europees niveau werd aangepakt, de waterkwaliteit van de rivieren betrof. Want alles dat in het water wordt geloosd in de vijf landen voor de Rijn Nederland bereikt, vindt vanzelf zijn weg naar ons. Van twee internationale rivieren zijn wij, oneerbiedig gezegd, het afvoerputje. Misschien is Brexit wel alleen maar denkbaar geweest omdat Groot-Brittannië geen rivieren deelt met het Europese vasteland...

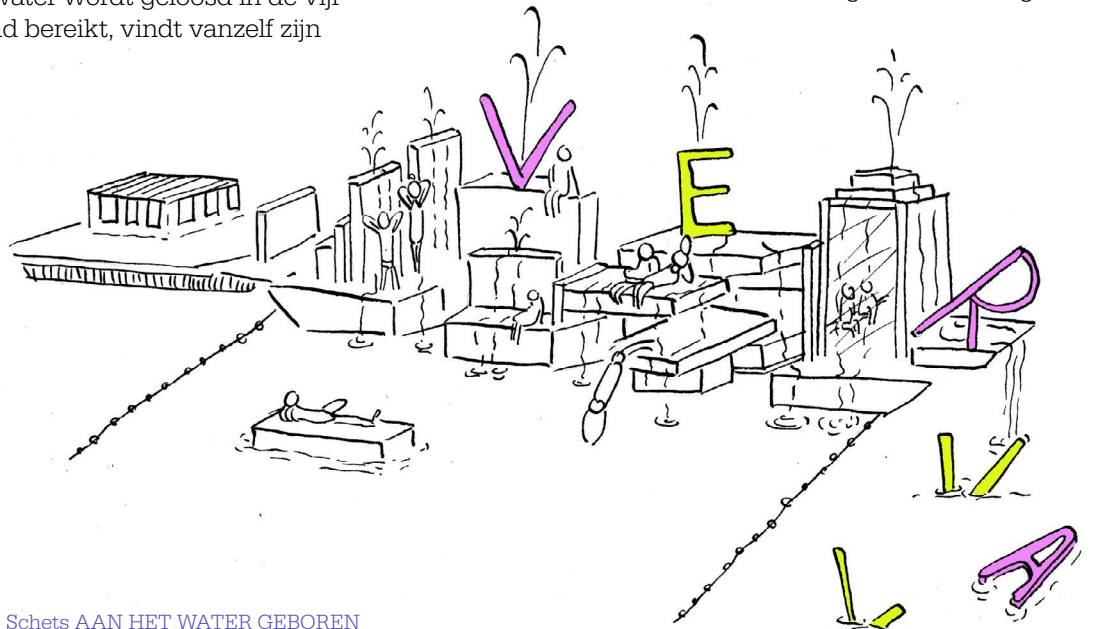
Walden werd aan het water geboren. René en Jaël aan de Maas, Fleur en Raïssa aan de Amstel en het IJ en Jente aan de IJssel. Thomas mag ook meedoen, zijn beek heet de Dommel. We hebben met onze sokken in een laagje

water aan de ontbijttafel gezeten toen de rivier over de drempel naar binnen klotste in '95. We dronken ons eerste biertje op het 'strandje'. We vreeën in de uiterwaarden. We zagen dijken verhoogd en weer opengebroken worden en de vegetatie veranderen.

AAN HET WATER GEBOREN gaat over wat rivieren voor ons betekenen. Water is zowel persoonlijk als politiek, en natuurlijk ook sociaal, economisch en ecologisch van belang. Het beeld is een drijvende, grafische, beklimbare 3D-weergave op schaal van het verval van de Nederlandse rivieren. Het is een 'vervalfontein', die aanmeert bij verschillende theaters en kunstinstellingen aan het water. Het werk straalt decadentie uit en nodigt ertoe uit (decadentie is Latijn voor vervallen, denk *Triangle of Sadness*). Een kuuroord waar decadentie tegen de plinten klotst: een plek om te zonnen en te zwemmen, waar je tijdens het omkleden of het chillen, net als in ons eerdere drijfwerk EILAND (publiekslieveling Over het IJ, "Dromerige bespiegelingen op een inmiddels onvermijdelijke toekomst" - NRC), bestookt wordt met soms ongemakkelijke waarheden. Misschien is een van de badmeesters wel filosoof.

Omdat het een betreedbare blikvanger in de openbare ruimte is, zijn er veel soorten publiek. Ook wie zich (nog) niet identificeert als kunstbezoeker wil wel een kijkje of een duik komen nemen. Het is *immersive art* waarmee je op de foto wil. Wie wil er nou niet zwemmen in een kunstwerk? Ook wat betreft de hosts/ badmeesters op het drijvende werk denken we inclusief: we werken samen met plaatselijke sportscholen en sportopleidingen om enthousiastelingen een laagdrempelige rol in het werk te geven. Op eenzelfde manier werkten we in 2017 met schoonspringvereniging De Dolfijn en duikers van Thalassa.

AAN HET WATER GEBOREN is wat wij een 'Plaats' noemen: een tussenvorm tussen installatie en voorstelling die Walden de afgelopen jaren ontwikkelde. Onze Plaatsen (o.a. WARMTE, EILAND, FUNDAMENT) zijn tijdelijke architectonische ingrepen, meestal in de publieke ruimte, waar het publiek in of op kan. We maken er programma's en gebruiken het als aanleiding voor de ontwikkeling van (lokale) muziek, documentaire, interviews, poëzie, lezingen en samenkomst. Ook lenen we het als platform uit aan andere makers (zie voorbeelden hiervan H3). Ze zijn een aanleiding voor coproducties en cocreaties. De Plaatsen vormen ook het decor van onze eigen voorstellingen.

Schets AAN HET WATER GEBOREN

Voorstel:

AARDETONEN

voorstelling op boerderijen / ervaringsliederen / vertrouwd raken met wat onder je voeten leeft

Wat goed is voor de bodem, is goed voor ons. We staan er niet vaak bij stil, maar de bodem onder onze voeten is een cruciaal strijdperk in de verschillende ecologische crises waar we voor staan. *Wetlands* slaan meer CO₂ op in de bodem dan bossen in hout. Gezonde bodem is het fundament van biodiversiteit en veerkrachtige ecosystemen. Vrijwel al ons voedsel is direct afhankelijk van de bodem. Tegelijkertijd zijn we nieuwsgieriger naar de diepzee of naar het maanoppervlak. Waarom vinden we grond toch zo'n ingewikkeld materiaal om ons toe te verhouden?

In 2023 maakte Collectief Walden in Dorset, op tot voor kort landbouwgronden, *Songs for a Shifting Soil*. In 2021 was de grond aangekocht door een *wildlife trust*, die het gebied wilde gaan *rewilden*. Er werden eindeloze nulrapportages over bodemgesteldheid en biodiversiteit gedaan. Wij werden door Inside Out Dorset uitgenodigd om wat we een 'socio-ecologische nulmeting' zijn gaan noemen te komen doen, nadat het programmateam onze nulmeting op Terschelling had gezien. Onze meting in Dorset bestond uit interviews over hoe de lokale bewoners zich (niet) verhouden tot de bodem. Teksten uit de interviews zette componist Annelinde Bruijs verbatim op muziek, wat betekent dat alle versprekingen en 'eh' en 'ahs' bewaard bleven in het libretto. Het resultaat is een grappige, ontroe-

rende en verrassend diepzinnige muzikale caleidoscopische reflectie op natuur en omgaan met verandering.

Luister hier de songs:

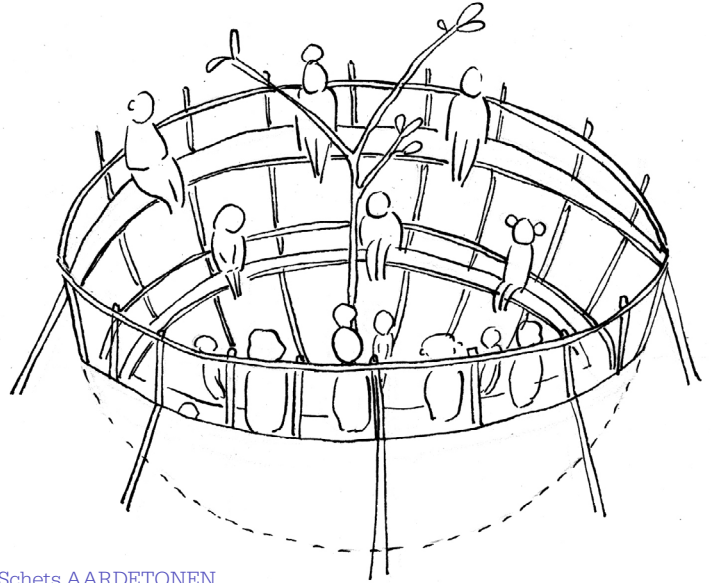

In 2028 maken we een Nederlandse versie, met nieuw beeld, nieuwe publiekservaring, nieuwe muziek, nieuwe teksten en nieuwe performers. Waarom noemen we het dan toch een versie van hetzelfde stuk? Omdat ook AARDETONEN liederen voor een bodem in beweging zullen zijn, en we het recept van de socio-ecologische nulmeting zullen toepassen. Dit keer zullen het geen landbouwgronden

zijn die ge-*rewild* worden, maar voorheen conventionele landbouwgronden waar natuurinclusief geboerd gaat worden, door bijvoorbeeld Stichting Aardpeer, Land van Ons en de Herenboeren. Samen met de boeren, de aandeelhouders, de vrijwilligers en mensen uit de omgeving van de boerderijen, verkennen we de impact die een natuurinclusieve visie op het bodemleven heeft, en ook de vurige strijd die zo'n omslag met de gevestigde belangen ontlokt. Tegelijk vragen we ons af hoe toegankelijk en inclusief de oogsten van deze nieuwe vormen van landbouw zijn.

Voor AARDETONEN graven we in een *collective work event* met een deel van het publiek samen in een paar da-

gen een gat. In het gat bouwen we een klein amfitheater op van concentrisch steeds dieper verzonken ringen, die we inleggen met daadwerkelijke ringen om op te zitten.

Schets AARDETONEN

De bovenste ring steekt net boven de grond uit. In de binnenste ring planten we een boom, die achterblijft als wij weer verder trekken. Beschut in de kuil is ons theater, dat we samen met publiek hebben gebouwd, waar we de aarde tonen, maar ook verklanken. De voorstelling is door iedereen te bezoeken, daarvoor hoeft je niet te hebben meegegraven.

Met keramist Amba Molly werken we aan ritueel servies en aardewerk. Bouw, montage en try-out vinden plaats op de Donderboerkamp van het Drentse D:DNA, waar we in 2019 al HET VERBAND VAN ALLES MET ALLES speelden. Met Land Art Contemporary vinden we in najaar 2028 voor het decor van AARDETONEN een permanente plek in het landschap van Drenthe, mogelijk i.s.m. CBK Drenthe en/of Into Nature.

*N.a.v. een oproep in de netwerken van de partners wordt een nationale tour verder vormgegeven. Sommige locaties zijn bevestigd, andere zullen nog wisselen.

Drie Stellingen

LASTIGE VROUWEN

Vraag je af voor wie de bel luidt? Hij luidt voor jou. Een beeldend archief van raadgeefsters waarnaar niet werd geluisterd

Cassandra, Hekate, Lorelai, Rachel Carson, Joni Mitchell, Greta Thunberg, ze waarschuwen ons over de staat van het land, maar wij luisteren nooit. We hebben ze gecanceld, bespot, genegeerd, verkracht, verbrand, bespuugd en vervloekt. LASTIGE VROUWEN is een wandkleed van 1 x 3 meter, gespannen tussen twee speeltrommels. Langzaam roteren de trommels en trekken mythologische en historische verhalen voorbij van wijze vrouwen naar wier raad niet werd geluisterd. Wij ontwerpen het wandkleed, dat in samenwerking met TextielMuseum Tilburg wordt ontwikkeld.

De textielarbeid is altijd vervlochten geweest met de arbeid van vrouwen. Spinnen deden vrouwen voor de Industriële Revolutie vooral in huis en voor vrouwen die niet hoefden te werken was borduren een van de weinige en vaak onderschatte expressievormen. Tegelijkertijd is er

ook een verband tussen de aanwezigheid van beiaarden in steden en een bloeiende textielindustrie. Beiaarden waren een statussymbool die het economisch succes van een stad weerspiegelden. Steden die door de textielindustrie grote rijkdom hadden vergaard waren om die reden vaak verfraaid met deze grote klokken spellen. De klokken in de beiaarden duiden de tijd, maar kondigden ook bruiloften, begrafenissen en natuurrampen aan.

De Industriële Revolutie en de bloeiende textielindustrie betekenden mogelijk ook een innovatie in de techniek van de carillons, juist in de textielsteden. De technologie die al in de 15e eeuw in beiaarden werden gebruikt, heeft dezelfde basisprincipes als het geautomatiseerde weefgetouw dat in de 19e eeuw opkwam. De horizontale

draden tussen het klavier en het klokken spel worden soms nog steeds schering en inslag genoemd, en het gehele besturingssysteem wordt een 'broeksysteem' genoemd. De ronde cilinder die werd gebruikt om de beiaard automatisch te bespelen, wordt een speeltrommel genoemd.

De speeltrommels van LASTIGE VROUWEN bedienen een kleinschalig mechanisch klokken spel dat "En zo draaien wij het wielje nog eens om" heel traag afspeelt. Het kinderlied dat ongewenst zwangere meisjes goede raad geeft. De klokken worden aangedreven door de speeltrommels en

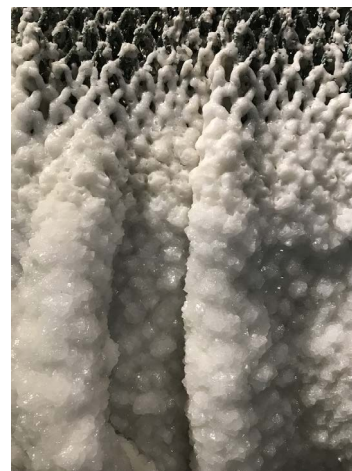
bespeeld door bronzen Völvas met spinrokken. Völvas zijn Noordse zieners die in trance liederen zingen, bezweren uitspreken en het lot voorspellen van de aanwezigen. Ze verklaren verleden en toekomst. De historische, mythologische en huidige verhalen van vrouwen die waarschuwen voor ecologische destructie zijn te zien maar ook te

horen, de stemmen van Ibelisse Guardia en 'Ntianu Stuger weven samen het verhaal.

ZOET VOOR ZOUT

Ga zitten. Hier heb je een nieuwe soep en wat vreemde gegrilde groenten. Het brood is vertrouwd. De tafel is zout.

70% van het aardoppervlak bestaat uit water, waarvan 97% zout is. Voor een lichaam als het onze, dat voor 65% uit zoetwater bestaat, is dat een moeilijk voor te stellen hoeveelheid. Om een beeld te schetsen: als je al het zout uit de zeeën en oceanen zou extraheren, kun je over het landoppervlak van de hele aarde een zoute korst van 150 meter dik smeren. Tot nu toe hebben we in Nederland zout vaak in ons voordeel gebruikt: jaarlijks wordt 6 miljoen ton zout gewonnen voor eigen gebruik en export. Maar met het opwarmen van de aarde, het inklinken van de

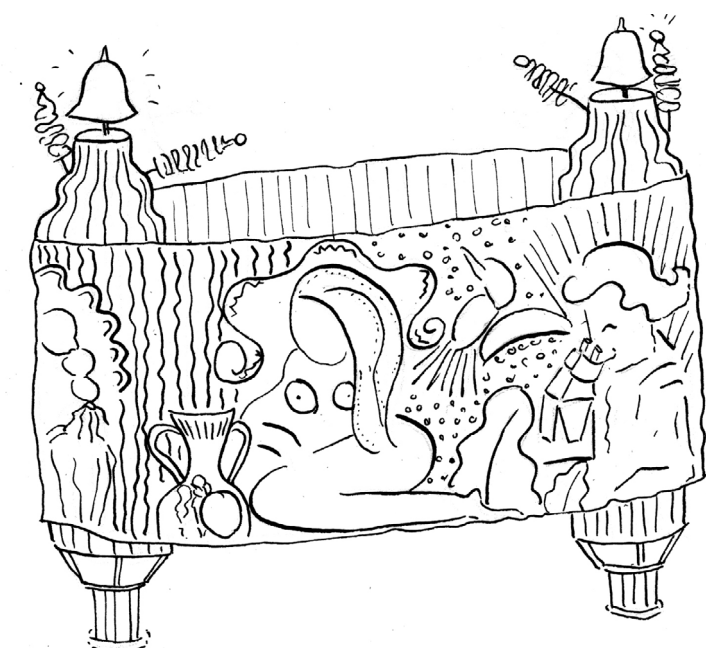
Verzilt visnet, beeld: Sagalit Landau

bodem en het stijgen van de zeespiegel begint zout zich tegen ons te keren. Nederland is aan het verzilten. Dat heeft invloed op ons landschap en bedreigt onze voedsel- en watervoorziening: het zoete drinkwater in de grond neemt af, huidige landbouwgewassen en veesoorten verdragen de toename van zout in de bodem niet en dat geldt eveneens voor andere natuurlijke vegetatie. Wanneer we denken aan zeespiegelstijging denken we aan onze natte voeten, kelders en woonkamers, maar niet aan de sluipende problemen die eraan voorafgaan. Problemen die nu al

zichtbaar zijn in het landschap. Hoe ziet de toekomstige vegetatie van Nederland eruit: zetten we ons schrap en gaan we het zout te lijf door de zoetwatersluizen verder open te zetten (hoe lang is dat houdbaar?) of gaan we op zoek naar alternatieven zoals zouttolerante gewassen, het planten van zeegroenten of een zoutvlakte van Randstad-grootte als toeristische trekpleister, zoals Salar de Uyuni in Bolivia en Pamukkale in Turkije.

ZOET VOOR ZOUT is een beeldende interactieve installatie die tijd kost om te groeien: hij bestaat uit een

grote waterpas tafel met daarover een tafelkleed gedrapeerd, gehaakt in zeekraalpatroon. In het midden van de tafel zit een warmwaterbron waar zout water uitloopt. Zoutkristallen hechten zich makkelijk aan stof. In een aantal weken tijd verzilt het tafelkleed tot een groot kristal bestaande uit oneindig veel kleine zoutkristallen. De finissage van de installatie bestaat uit een aantal di-

Schets LASTIGE VROUWEN

Partners

Grasnapolsky
zone2source
Brakke Grond

Tijdslijn

Work in progress, Grasnapolsky: mrt 2025
Final draft, Grasnapolsky: mrt 2027
Expo/diners zone2source: apr/ mei 2027

Plaats

Scheemda
Amsterdam

Duurzaamheid

TGB Baseline

ners van Ana Miranda Vergara aan de tafel, waar groente van zilte bodem centraal staan. Er is ruimte voor muziek, poëzie, gesprek en lezingen over de toekomst van onze habitat, de veranderingen in misschien wel onze intiemste verhouding tot de wereld: hoe we eten. En futuristische visioenen van een zoutwinnende en -minnende delta.

READY

installatie / mock campagne / prep beter / de luxe van hogere grond opzoeken

"We kunnen niks leren van de toekomst, Maar ik voel het water al aan mijn tenen kriebelen. Dus ik heb eens diep over mezelf nagedacht. En ik ga een verhuislift huren. Voor onbepaalde tijd."

- Frino, Verhuislift (rap voor Collectief Waldens Liederen voor het Wassende Water, 2022)

Dieren zijn bijna altijd klaar om te vertrekken. Als een eekhoorn of vogel al *prept* of zich verschanst, verzamelt ze alleen het hoognodige. Sinds een paar jaar adviseert de

Rijksoverheid elke Nederland om zich te *preppen* voor een mogelijke ramp. Op de website denkvooruit.nl vind je de ingrediënten van een noodpakket dat wij allemaal in huis zouden moeten hebben: o.a. een radio op batterijen, genoeg wc-papier, desinfectiegel, drie liter water per persoon per dag en contant geld staan op de lijst. Steeds meer Nederlanders nemen dit advies ter harte. In afwachting van de volgende pandemie, een *cybercrime* of dijkdoorbraak bereiden zij zich praktisch voor op een

crisis. Onlangs opende de eerste Prepshop van het land in de Utrechtse binnenstad en het assortiment blijkt razend populair. Vooral voor wie de luxe heeft om vooruit te kijken, en wie het kan betalen natuurlijk.

READY is een mensennest aan de stam van een stevige boom. De oude linde buiten het dorp of juist midden op de brink. We nemen het scenario van een grote Nederlandse overstroming serieus en gaan de boom in. Terwijl je je comfortabel maakt en naar de boomtop kijkt, hoor je verhalen van hoe verschillende dieren en hele ecosystemen zich schrap zetten tegen plotselinge verandering. Het is een schuilplaats voor *preppers* op hoogte. In de boomtop zie je af en toe een performer voorbij komen die zich (geïnspireerd op het boek *Being a Beast* van excentrieke Engelsman Charles Foster) al in een iets verder stadium van aanpassing

aan de dieren bevindt. Want solitair een riante voorraad aanleggen klinkt veilig. Maar hoe lang houd je het vol met een zolder vol WC-papier, omringd door water? Zijn er relevantere *prepskills* die wij ons, geïnspireerd door niet-menselijke entiteiten, kunnen aanleren?

Ook READY wordt gebouwd en getry-out bij D:DNA in Drenthe, i.s.m. Staatsbosbeheer en Huis van de Natuur. READY kent een versie voor volwassenen en een versie voor *preppers* vanaf 8 jaar.

DEEL 2: DE SYSTEEMVERANDERING VAN KUNST

H3

Publiek, diversiteit en inclusie

Floreren in verval is ons dramaturgische thema voor de komende jaren. In het kader van onze hang naar prefiguratief organiseren als onze *theory of change* ('begin vast met de

wereld zoals je die graag ziet') geldt dit motto als een taakstelling voor onszelf; een gezamenlijk onderzoek samen met onze partners en een handreiking naar onze verschillende publieksvormen.

3.1 Publiekswerking

Publiek betekent bij Collectief Walden drie soorten mensen: Naast kunstbezoekers die zelf een plekje reserveren (i), beschouwen wij ook passanten, omwonenden (ii) en mensen die via pers of gerucht over ons werk vernemen (iii) als publiek. Dat laatste bedoelen we niet gratis: we zien de daadwerkelijke kunstwerken als onderdeel van een bredere artistieke geste, vergelijkbaar met een campagne. De spread in Parool (juli 2021) waarin we Amsterdam en het leven in Laag-Nederland eindig verklaarden, is net zozeer onderdeel van die campagne als een bezoek aan EILAND zelf. We verkondigen een gedachtegoed, met voorstellingsbezoek als het meest immersieve, maar niet het enige middel. Zoals we ook allemaal, ook als je niet ter plekke was, publiek zijn geweest van de bezettingen van de A12. Dan wel via de pers, dan wel via gerucht.

Wat betreft dat publiek (ii) van passanten en omwonenden hebben we een breed palet aan meer en minder informele manieren van benaderen en betrekken ontwik-

keld. We benadrukken dat ons project ook uitmondt in hún monument, hún feest, hún ritueel. Het is immers ook hun plek. Interviews waarin we ervaringsdeskundigen als experts op onze thema's bevragen, vormen de hoofdmoot. Hun antwoorden komen soms direct (gezongen of op tape) terug in ons werk, soms beïnvloeden ze de inhoud van onze werken (en campagnes) meer indirect. Hun burens, vrienden en familie vormen een natuurlijke aanloop naar ons werk, omdat ze wel eens willen meemaken wat 'hun' Meikina nu weer heeft uitgehaald. Maar ook de aangeknoopte praatjes met wandelaars of leveranciers van brandhout (mensen in de reclassering die toch echt graag even de WARMTE installatie van de achterkant willen bekijken) zijn een niet te onder-

Schets READY

schatten instrument. Daar maken we tijd voor en we besteden aandacht aan een divers team van hosts om veel verschillende soorten publiek een inclusieve ervaring te geven. Deze praatjes vinden plaats in of op ons werk zelf, dat in vorm dialogisch is en uitwisseling stimuleert. Plotse-ling ontspint zich een discussie tussen buitendijks wonen-den en strategen van Rijkswaterstaat, die elkaar anders niet zo gauw zouden ontmoeten. Onze decors en instal-laties lenen zich ook voor programma van andere kunstenaars of maatschap-pelijke programmamakers met elk weer hun eigen publiek. Ons werk staat op deze manier midden in de gemeenschap. We hebben immers een grote diversiteit aan verhalen nodig om de toekomst solidair vorm te geven.

Wat betreft het publieke belang van ons werk waar-mee we publiek (iii) berei-ken, is er wat ons betreft tot nu toe nog te veel blijven liggen: dat is zonde. We ver-zilveren nog niet potentieel bereik en impact van ons werk. Om in *flashy* marke-tingstermen te spreken: 'Flo-leren in verval' heeft *bran-ding potential* dat we effectief kunnen gaan *ownen* door al onze werken ermee te *loaden*. Floreren in verval spreekt een latente behoefte aan in onze doelgroepen: onze voor-stellen prikkelen tot ideeën- en praktijkenontwikkeling over hoe te leven in deze nieuwe tijd; hoe keuzes te ma-ken; hoe te denken en te voelen over klimaatverandering en ecologische desintegratie? Wat heeft zin; wat geeft zin? Wat betreft middelen geeft de voorziene toename in structurele subsidie ons de mogelijkheid om in de komen-de jaren veel specifiek in te zetten op relaties met de pers. Niet met marketing ('kom naar onze voorstellingen!'), maar met publiciteit als direct doel. Vanuit de gedachte dat de nieuwswaarde die onze campagnes genereren (de verrassend 'omgedachte' manieren van je verhouden tot existentiële en politieke problematiek van onze tijd), aandacht voor ons werk oplevert. We focussen dus niet op aankondigingen en recensies van kunstredacties, maar zoeken contact met bijvoorbeeld redacties wetenschap, urbanisme en duurzaamheid. Meer naamsbekendheid en (betalend-)publieksstromen zijn daarvan een welkom ge-volg. De nieuwe medewerker fondsenwerving en pers zal i.s.m. de *impact agent* en de artistieke directie per project toegewijde uren aan dit perswerk gaan coördineren. Col-lectief Walden is hongerig naar een grotere impact vanwe-ge een breder onderkende maatschappelijke rol.

3.2 Diversiteit en inclusie

Programma: Collectief Walden maakt inhoudelijk relevant programma voor uiteenlopende aardbewoners. We heb-ben vanwege onze queer en solidaire insteek oog voor hen die zwaar getroffen worden, maar weinig hebben bijgedragen aan de mondiale en lokale problematieken waar we ons toe verhouden. We tonen dat niet in de vorm

van medelijden, maar als respect voor en leergierigheid naar de veerkracht, creativiteit, het doorzettings- en incas-seringsvermogen dat deze groepen van de weeromstuit hebben ontwikkeld. Hun wijs- en dwaasheden vinden direct een weg onze werken in. Qua vorm hebben we de afgelopen jaren ontdekt dat rap en *spoken word* zich uitste-kend lenen voor het overbrengen van essayistische, docu-mentaire non-fictie: dat gaan we blijven inzetten.

HUISFEEST 2023, foto: Moon Saris

"Als je het geluk hebt gehad 'thuis' te associëren met warmte, veiligheid en geborgenheid, helpt het misschien om je oor te luisteren te leggen bij hen die al eerder voor hetere vuren hebben gestaan. Want wie kan floreren in een onberekenbaar landschap, heeft NAU een streepje voor. Zij die al eens overspoeld raakten, weten al wat het is om kopje onder te gaan."

- Jermaine Berkhoudt in NAU de nulmeting, Oerol Festival 2023

Personeel: Onze 'bandfoto' is wit, daarom vinden wij het van het grootste belang dat wanneer wij voor het voetlicht treden (maar ook achter de schermen) wij ons actief verhouden tot verschillende soorten mensen. Zo hebben we in de afgelopen jaren een non-binair en een Turks-Nederlands bestuurslid gehad, programmeerden wij in WARMTE *of hoe bouw je een kathedraal?* (dat in elke *dinnershow* een wisselende gastspreker heeft) uit-sluitend niet-mannen: een transvrouw die expert is in de energietransitie, een non-binaire filosoof en Extinc-tion Rebel en een zwarte dichter. Verder huurden wij een geboren Turkse wetenschapper en campaigner in om ons over postkapitalistische ontwerppraktijken te adviseren en werkten we (voor zover wij weten!) voor en achter de schermen met freelancers met ouders uit Indonesië, Oostenrijk, Suriname, Ierland, India, Duits-land, Hongarije, Schotland, Kameroen, Engeland, Ghana, Kroatië en Marokko. Met 'personeel' maken we het liefst langere lijnen: Hayat Isaliouen was eerst deelnemer aan een gesprek op EILAND, later zangeres bij de onthulling van ons bouwboard. Jongerenwerker Rosanda Vidovič was eerst onze stadsverbinder in Amsterdam-Noord en

is nu onderdeel van onze adviesraad voor GEDENK TE OVERSTROMEN. Aisha Roffel was eerst host tijdens FUNDAMENT op Over het IJ en wordt nu onze impact agent (zie 3.3). Babeth Fonchie Fotchind programmeerden we op twee verschillende locaties van WARMTE voor een voor- dracht en ze schreef speciaal voor RADIX een gedicht. Amba Molly maakte servies voor onze filosofische *dinner- show*, en we zetten haar ook in als keramist van AARDE- TONEN.

Wanneer je speelt bij Collectief Walden speel je altijd non-fictie, en als cast ben je ook medemaker en onderdeel van het artistieke team. Je brengt je eigen verhaal mee in de voorstelling, dat door regie en dramaturgie wordt gepolijst, maar altijd dicht bij de speler blijft staan. Door diverse artistieke projectteams samen te stellen, brengen we letterlijk een ander verhaal en beeld naar voren, doch altijd gerelateerd aan het overkoepelende thema waaraan Collectief Walden op dat moment werkt. Dit is bijvoorbeeld cruciaal gebleken tijdens Oerol 2023. We vroegen MCer en *sound designer* Jermaine Berkhoudt om deel te nemen aan NAU de nulmeting als speler en het HUISFEEST als maker. Zijn vaardigheden en meegebrachte perspectief transformeerden zowel de nulmeting als het HUISFEEST tot iets waar we heel trots op zijn en wat niet had kunnen ontstaan zonder zijn bijdrage.

Een deel van onze artistieke directie en bestuur hebben reeds de cursus inclusief leiderschap van Binoq Atana gevolgd. In 2025 nodigen we trainer Bernice Thijm-Feller uit om ook de rest van het team van medewerkers, directie en bestuur eenzelfde cursus te geven. Samen met een impact agent, die naast algemene publiekswerking ook aandacht zal hebben voor diversifiëring, brengen wij een van de inzichten van Bernice in de praktijk: identificeer de sleutelmomenten waarop je verschil kunt maken en focus je daarop. Bij elke productie wordt daarom naast geëvalueerd ook 'geprevalueerd' met diversiteit en inclusie als oogmerk. Zijn de teams divers, de thema's en vorm inclusief? We ruimen in planning en begroting plek in voor langere opstartprocessen en '*on boardings*' om aan onze eigen standaarden te kunnen voldoen.

Partners: Er zijn onthutsend weinig boswachters, boeren en biologen van kleur: de natuurbeheerorganisaties en de agrarische sector lopen behoorlijk achter op de culturele sector, zowel waar het gaat om geactualiseerde diversiteit, als bewustzijn van het belang van D&I. Ook onze culturele partners zijn grotendeels wit, al zien wij met name in de festivals een positieve wending, en ook in grootstedelijke instellingen als de Tolhuistuin en nieuwe partner het Nieuwe Instituut herkennen wij relevante samenwerkingspartners op het gebied van diversiteit en inclusie. Al laat diversiteit wat betreft partnerschappen nog te wensen over, wat betreft inclusiviteit leent onze kunstvorm zich voor osmose met allerlei soorten organisaties: scoutings, volkstuinierders, agrarische collectieven, buurthuizen en universiteiten. We blijven daarom onze voelsprietten uitzetten, en waar mogelijk diversiteit in de ecologie aanjagen.

Als deels queer makers voelen wij en grote solidariteit met queer en artistieke partners in Budapest. Met festival PLACCC, post-danscollectief Svung, sociaalculturele hub Szendvicsbár, de architectuurafdeling van BME universiteit en individuele kunstenaars en een lesbische producent hebben we sinds 2016 in toenemende mate partnerschappen. Toen we ontwerper Ambrus Ivanyos

tijdens een locatiebezoek vroegen waarom hij nog niet 'gevlucht' was naar Berlijn zei hij: "Vanwege projecten als deze." Dat kwam binnen. We zetten een clandestiene solidariteitscampagne met radiatoren op ('homo' is 'meleg' in het Hongaars, wat ook 'warm' betekent) met boekwinkels die geen boeken met queer personages meer mogen verkopen zonder sticker bij de voordeur of folie om de boeken (zodat jeugdigen niet stiekem in de boeken kunnen bladeren...) en haalden binnen *no time* meer dan 5.000 euro op voor de Szendvicsbár, toen zij hun deuren maandenlang openstelden voor broodjes en spelletjes met kinderen voor Oekraïense vluchtelingen die van de trein kwamen.

Naast culturele diversiteit en aandacht voor queer collega's in het buitenland, zorgen onze samenwerkingen met agrarische initiatieven en landschapsbeheerders (buiten de Randstad) op het totaal van het cultuurpubliek dat met publieke middelen bereikt wordt, wel degelijk voor diversifiëring.

3.3 Impact en community building

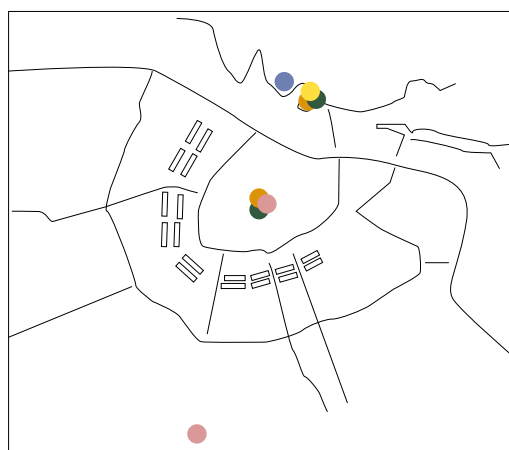
Wat betreft publiekswerking, de vierde P van D&I, neemt Collectief Walden eind 2024 Aisha Roffel als *impact agent* aan. Deze Ghanees-Nederlandse theatermaker, speler en gespreksleider weet schurende thema's bespreekbaar en invoelbaar te maken. Ze inspireerde ons met haar vanzelfsprekende, ontwapenende en inhoudelijke publieksbenadering tijdens FUNDAMENT. Haar werk als freelancer focust zich op inclusieve communicatie, gelijkwaardigheid en (klimaat)rechtvaardigheid. Voor Walden zal ze zich als artistieke maker tussen educatie, publiekswerking/-werking en communicatie gaan bewegen. Ons werk resoneert buiten speelmomenten om, en wij zien dat onze werkmethode en kunstvormen doorrimpelen op manieren die we vooral intuïtief aftasten. Om onze impact en publiekswerking te professionaliseren en helder in kaart te brengen, ontwikkelt en praktiseert Aisha vanaf najaar 2024 met Walden een methodische praktijk van publieksbinding en *community-building*. Tevens geven we haar opdracht nieuw doelgroepenbeleid te ontwikkelen. In onze vorige meerjarenaanvraag was ook een positie voor *impact agent* opgenomen. Vanwege een lager uitgevallen honorering vanuit het AFK moesten we tot onze spijt besluiten om deze nieuwe positie langer uit te stellen. We hebben in die periode de oorspronkelijke taken van deze *impact agent* onder het collectief verdeeld, en via publiekswerking, het aantrekken van nieuwe partners, een 2P aanvraag met OHIJ en nieuwe artistieke methodes (die beginnen lang voor de toonmomenten en omgebouwen om ver erna nog relevant en actief te zijn - b.v. 'voortwoekeren', 'achterlaten': ons materiaal ter plekke of online beschikbaar houden) zo goed mogelijk vertegenwoordigd. Met Aisha aan boord kunnen we proactiever die nagalm doen doorwerken: ze belt publiek en deelnemers gewoon nog eens op om het erover te hebben: zo ontstaat er een autonome sociale parallel naast onze artistieke lijn. Haar werk is niet slechts projectgebonden: met haar 0.4fte zal ze ook intern proactief de expertise aanjagen op het gebied van inclusiviteit en publiekswerking.

3.4 Spreiding

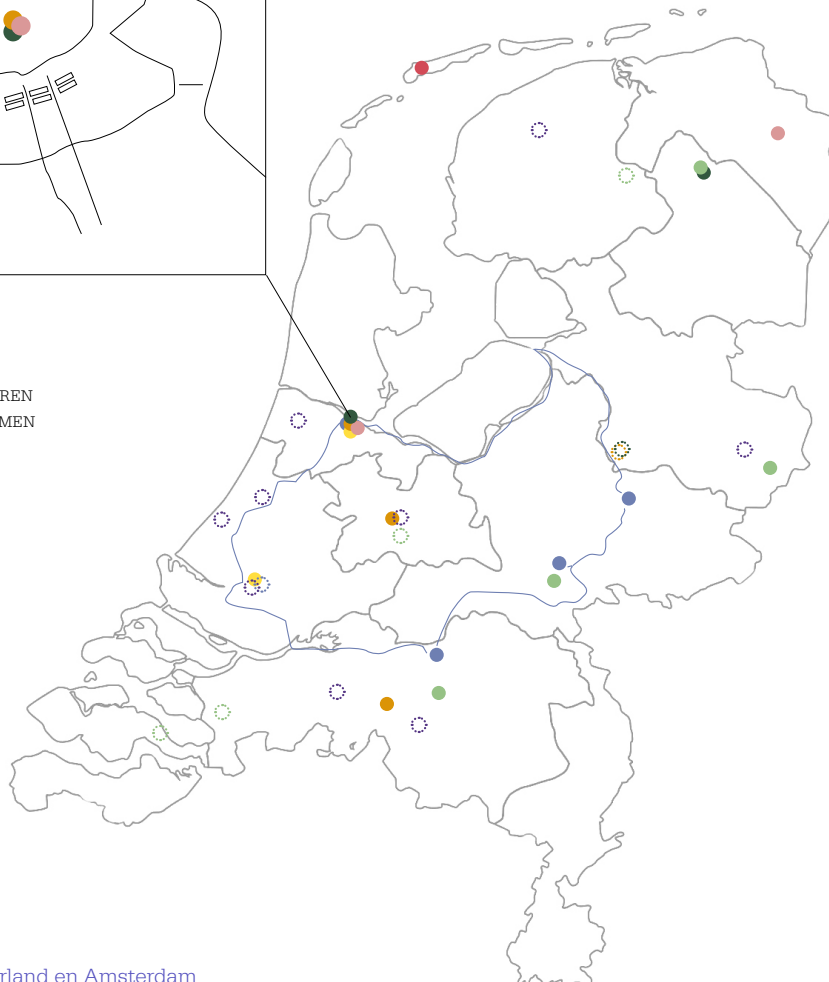
Collectief Walden heeft sterke wortels in haar thuisstad Amsterdam. In onze stad hebben wij een focus op en binding met Amsterdam-Noord en zijn wij de komende jaren verder in elk geval actief in de stadsdelen Centrum en Zuid.

De komende jaren trekken wij daarnaast meer dan ooit het land (en het buitenland) in en vergroot Collectief Walden significant haar speelgebied en netwerk van partners. Vanwege onze duurzame ambities, en werk dat ontwikkeld wordt op en voor een specifieke plaats, zijn wij in vergelijking met andere theatermakers geen gezelschap dat eenvoudig tourt. We hebben nu methodes, partners en onze ervaring om ons heen verzameld die de huidige plannen realistisch maken, en voor ons een bijzondere ontwikkeling op het gebied van mobiliteit en spreiding betekenen. We zijn behoorlijk trots op alle reeds verworven intentieverklaringen tot samenwerking.

We trekken naar verschillende landschappen en gemeenschappen, om van hen te leren. Van de verziltende grond in Noord-Groningen, ons onderzoek in Amsterdam naar hoe stil kunnen staan bij het laatste kwartier van de stad tot de experts in veranderkunde op Terschelling en visionaire agricultuur in Brabant of bij Enschede. Hiermee beweegt Collectief Walden zich tussen stad en platteland, dichtbevolkt en dunbevolkt en tussen sterk- en minder ontwikkelde culturele infrastructuur. In elk van deze gebieden heeft Collectief Walden ervaring en voelspriet. We zijn ons bewust van de verschillen in publieksaanpak en de levende (lokale) thema's en bezitten een divers vocabulaire en aanpassingsvermogen. Van de *white cube* tot het boeren erf weten wij ons op een passende manier te positioneren en betekenisvolle verbindingen aan te gaan, zonder hierbij onze identiteit los te laten.

- bevestigd
- ⊙ in gesprek / verkenning
- AAN HET WATER GEBOREN
- GEDENK TE OVERSTROMEN
- NAU
- LASTIGE VROUWEN
- AARDETONEN
- READY
- ZOET VOOR ZOUT
- OVER HOOP

overzicht spreiding Nederland en Amsterdam

3.5 Contentcreatie

Uitingen en campagnes worden gemaakt door Jente met ondersteuning van Raïssa (beide grafisch ontwerper). In de afgelopen vier jaar hebben we op de volgende drie punten geïnvesteerd: film - registraties, teasers en korte documentaires. We werken samen met een vaste filmmaker, Thomas Dolman, om een doorlopende lijn in deze uitingen te bewaken. Daarnaast: een nieuwe website met woekerend archief waar ook schetsen, bronnen en ander naslagwerk te vinden zijn. En het (veel!) actiever bijhouden van social media en regelmatig laten verschijnen van de nieuwsbrief (vier keer per jaar een update en bij premières een extra bericht). Deze stijgende lijn van activiteiten zetten we de komende vier jaar voort.

Ook doen we langdurige artistieke interventies in de publieke ruimte, zoals het bouwbord van GEDENK TE OVERSTROMEN dat sinds oktober 2022 langs de belangrijkste fietsverkeersader van Amsterdam-Noord staat. We laten regelmatig fysiek materiaal achter op een plek nadat we er hebben gespeeld zoals de liederen in Dorset (infobord met QR code) en de installatie plus audiowandeling die vier maanden bij Tolhuistuin bleef liggen na Over het IJ Festival 2023.

Verder zetten we in op verkoop van kwalitatief hoog en duurzaam grafisch drukwerk en voorzien we ons beeldend werk van tekstuele context (vaak gratis) in de vorm van mini-essays, liturgieën of artistieke flyers. We geven onze schil van zzp'ers ieder jaar een duurzaam relatiegeschenk dat past bij werken op locatie: deze mutsen en truien met poëtische teksten uit voorstellingen worden inmiddels op diverse culturele bouwlocaties gedragen.

Voor grote marketingcampagnes liften we mee op festivals en culturele instellingen, vragen hier actief ondersteuning in om gebruik te maken van hun herkenbaarheid en zichtbaarheid bij lokaal publiek. Voor de komende periode zien we mogelijkheden om onze zichtbaarheid te vergroten door te investeren in *target-groups* op social media. Ook plannen we i.s.m. Tolhuistuin een artistieke interventie op het grote *billboard* bij de pont voor Tolhuistuin, een A-locatie die dagelijks tienduizenden blikken vangt.

Tot slot focussen we zoals vermeld op geïntensiverde persrelaties.

Overzicht publiciteit huidige kunstenplan
(in bold artistiek, rest activistisch):

2021: **recensie Warmte in Theaterkrant**

2021: [Open brief met vele ondertekeningen aan Pensioenfonds Zorg en Welzijn over hun fossiele investeringen](#)

2021: **Collectief Walden hoofdgast in Europeans Podcast om over het einde van Amsterdam te praten**

2022: [Opinie Europese solidariteit nav ons werk in Hongarije](#)

2022: **interview Parool over het laatste kwartier van Amsterdam n.a.v. EILAND op OHJ**

2022: **EILAND uitgelicht in NRC 2022** ("een dromerige bespiegeling op een inmiddels onvermijdelijke toekomst")

2022: [hoofddrol in aflevering Pointer over 'vuile' pensioenfondsen en in online tool om je pensioen te checken](#)

2023: **recensies NAU, de Nulmeting in Leeuwarder Courant, Dagblad van het Noorden en Trouw**

2023: **interview Theaterkrant over rituelen in het theater n.a.v. NAU, de Nulmeting**

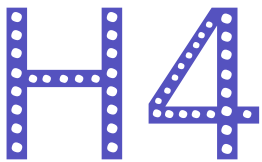
2023: **vier sterren recensie NRC GEDENK TE OVERSTROMEN: FUNDAMENT** ("Het klinkt bijna opgewekt – en precies die toon maakt GEDENK TE OVERSTROMEN zo geslaagd.")

2023: **GTO: FUNDAMENT op Warming Up Festival uitgelicht in Volkskrant**

2023: [Opinie en aftrap campagne klimaatstatement Te Zijn Of Niet Te Zijn](#)

2024: [interview Parool over de campagne Te Zijn of Niet te Zijn](#)

2024: [Open brief aan Staatssecretaris Cultuur op Binnenlands Bestuur](#)

Bedrijfsvoering & Financiering

Collectief Walden is een klein gezelschap met vijf à zes vaste medewerkers, waarvan niemand fulltime. Het collectief werkt in steeds wisselende samenstel-

lingen met een groot aantal musici, performers, makers, bouwers, architecten, stadsecologen, technici en uiteenlopende experts.

In de afgelopen 10 jaar tijd is het collectief gegroeid, gestabiliseerd en geprofessionaliseerd zowel in haar kennis en kunde van locatietheater, algehele kunstpraktijk en haar bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering verstaan we onze ondernemingsfilosofie, financiering, partnerschappen en professionalisering; waaronder het verder implementeren van de culturele codes. In dit hoofdstuk presenteren we puntsgewijs onze *business as (un)usual*, die we mede door de meerjarige subsidie 2021-2024 hebben kunnen realiseren. De volgende twee waarden bepalen onze ondernemingsfilosofie: bestendigen van wat er al is (i) en transformeren (ii), waarbij we concreet maken welke ambities groei en ontwikkeling voor ons betekenen.

Collectief Walden wil boodschappen zoals die van 'de-growth' een groter platform geven. Daar hebben we een plan voor. Dat is een paradox waarvan we ons bewust zijn: onze organisatie moet groeien om gezonde krimp op beschavingsniveau te helpen bewerkstelligen. Anders, zonder impact is het van tweeën niks. We zijn een niche-gezelschap met groot rol- en taakbewustzijn, zowel binnen de sector als binnen de samenleving. We willen wegbereiders zijn, en dat vraagt om investering.

In de periode van 2025 tot 2028 komt de nadruk te liggen op het duurzaam voortzetten van onze onderneming. Duurzaam en gestabiliseerd betekent voor Walden: hoogwaardige artistieke theatrale werken produceren, het waarborgen van onze visie op duurzaamheid en een organisatie ontwikkelen waarbij een stabiele werkomgeving en verdieping voor de collectiefleden centraal kan staan. Een stabiele en financieel gezonde bedrijfsvoering is hier voor het fundament; de ambitie van systeemveranderen de kunst maakt ons (voor types als wij) een aantrekkelijke werkomgeving. We willen uitgroeien tot wie we in onze kern al zijn. Ons werk verdient een hoger afwerkingsniveau en een grotere impact.

Bestendigen van wat er al is

- We volgden in de afgelopen drie jaar meer cursussen en opleidingen dan in de zeven jaar ervoor: persoonlijk leiderschap (artistieke directie), inclusief leiderschap (deel directie en bestuur), de werking van de culturele codes (zakelijk directeur), sociale veiligheid (bestuur).
- We namen vier mensen die dat wensten in loondienst.
- We ervaren sinds 2023 voor het eerst sinds 2019 weer structureel voldoende, ingespeelde bemensing: naast de drie artistieke kernleden twee zakelijk-productionele medewerkers die zich meerjarig committeren.
- We bleven onze kansen benutten: we werkten online en achter glas (RADIX); in Oostenrijk en Hongarije toen het in Nederland vanwege corona nog niet mocht; we gebruiken decors voor nieuwe concepten en oude concepten voor nieuwe kansen.
- We besteden veel geld en kostbare productiecapaciteit aan duurzaam reizen: Om niet te vliegen zaten (en slapen) wij meerdere etmalen in de trein, boekten hotelovernachtingen in Wenen, Hamburg en Londen op weg naar Budapest, Kopenhagen en Lancaster.
- We betaalden duizenden euro's en besteedden vele dagen aan het uitstootvrij, via zeilschip naar Dorset vervoeren van een decor. Dit soort duurzame alternatieven willen we uitbouwen maar ook veel meer uitdragen: Niemand heeft er iets aan als je avantgardist, maar onzichtbaar bent. We weten dat onze eigen negatieve klimaatimpact al redelijk verwaarloosbaar klein is. Maar we kunnen niet anders en elke handeling communiceert ook iets in sociale of maatschappelijke zin: het inspireert, bekritiseert, daagt uit en zet in beweging.

Transformeren

- Er is vanaf 2026 ruimte voor een vierde artistiek kernlid. Onze ideale kandidaat heeft in elk geval een natuurwetenschappelijke achtergrond (net als oprichter Thijs van Vuure...), is daarnaast muzikant (net als oprichter Thijs van Vuure...) en versterkt onze diversiteit. We nemen de tijd (en gaan moeite doen!) om deze unieke persoon te vinden. We nemen een *impact agent* en een medewerker fondsenwerving en pers aan, beiden voor 0.4 fte, om in verschillende vormen meer impact te maken, kansen die we nu zien blijven liggen.
- We breiden de uren van onze creatief producent/duurzaamheidsmanager uit van 0.4 naar 0.8 fte.
- We intensiveren ook de omvang en frequentie van het werken met onze freelancers: andere makers, spelers, technici en experts, zodat zij meer input kunnen leveren op artistieke concepten en productionele of organisatorische uitgangspunten. Floreren in verval wordt een taak

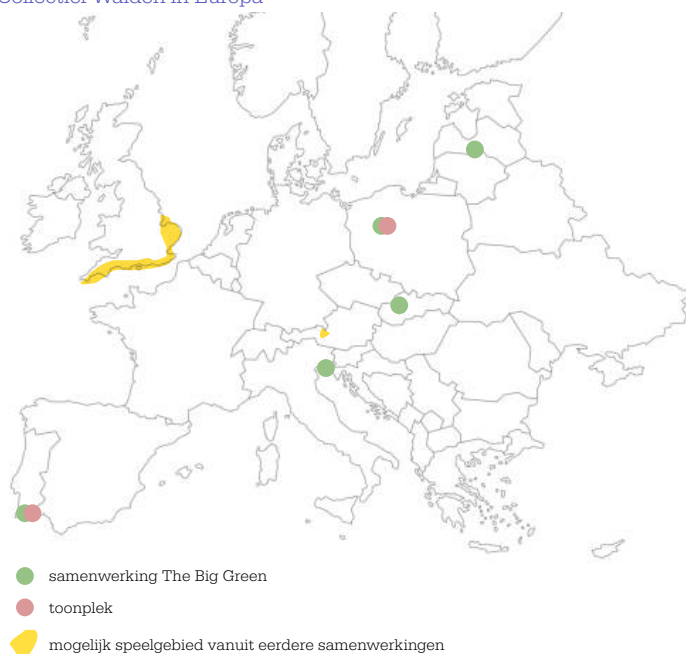
van veelstemmige gemeenschappen, laat ons die methodes dus ook in onze processen gaan praktiseren.

- We hebben een (tot nu toe ad-hoc) campagne-werking (lobby tegen fossiele cultuur pensioenen; oproep + crowdfunding voor solidariteit met kunstvijandige regimes in Europa; agenderen van verschillende vormen van verduurzaming van én via de kunst- en cultuursector via TE ZIJN OF NIET TE ZIJN - door meer dan 200 organisaties ondertekend). Dramaturgisch gezien liggen hier kansen: de benadering van onze kunstwerken, als waren zij vlaggenschip van een campagne, kan hun impact vergroten.

4.1 Internationale werking

Collectief Walden is van 2023-2027 ontvanger van subsidie binnen een groot Creative Europe consortium: The Big Green. 15 partners uit 15 landen bezinnen zich samen op twee vragen: hoe kan de Europese kunst en cultuur duurzamer? En hoe kunnen de kunst en cultuur bijdragen aan het verduurzamen van Europa? Het netwerk bestaat uit o.m. festivals, theaters, geesteswetenschappers, een galerie, een geopark en een marienebiologische NGO. The Big Green overlapt deels met dit kunstplan. In die overlap creëren we o.a. een groot nieuw werk (AAN HET WATER GEBOREN) deels binnen The Big Green, cureren/co-produceren we op afstand vijf kleine werken met 'Walden-methode' van lokale kunstenaars in Letland, Italië, Portugal, Hongarije en Polen, maken we een Engelstalige podcastaflevering over ons werk en onze werkwijze en stellen we een toolbox samen van onze antwoorden op de twee centrale vragen van The Big Green, die we presenteren in de zomer van 2027 op festival SURVIVAL in Wrocław.

Collectief Walden in Europa

4.2 Financiering

Het is onze ambitie om als organisatie door te ontwikkelen tot ons potentieel. Dat doen we met meer vaste medewerkers en meer projecten (op hoger afwerkingsniveau en met gedegen research). Tevens verdiepen de collectiefleden zich in materialen en ambachten. Voor zulke groei en het verbeteren van onze prestaties is gezonde bedrijfsvoering nodig, waarbij we inkomsten zullen (moeten) genereren naast subsidies vanuit overheidsfondsen. De zakelijk leider draagt structureel zorg voor financieel toezicht, dit houdt in: het opstellen van prognoses, projectbegrotingen

en monitoren van targets in samenspraak met de producent en fondsenwerver. Zo worden bijvoorbeeld tegenvalende of meevallende baten snel inzichtelijk en kan worden gestuurd op bijvoorbeeld het genereren van andere inkomsten of het af- of opschalen van een project.

We vragen €250.000 per jaar aan bij het Fonds Podiumkunsten, en jaarlijks €110.000 bij het Amsterdamse Fonds voor de Kunst. In de jaren 2025, 2026 en 2027 ontvangen we structurele financiering vanuit Creative Europe, in totaal €104.880,-. Naast overheidsfondsen zal in de komende kunstplanperiode een *target* worden gezet aan publieksinkomsten, uitkoopsommen en het ophalen van private gelden en kleinere inkomsten (zie hiervoor de begroting). De afgelopen jaren is voor het geven van inleidingen, lezingen, workshops of deelname aan panelgesprekken een jaarlijkse opbrengst van gemiddeld €3000,- gerealiseerd zonder actieve acquisitie. Dit zal meer worden uitgebouwd in de komende jaren: het is voor het collectief inspirerend 'laaghangend fruit' om inkomsten te genereren, waar wel even naar gereikt moet worden. Daarop zetten we meer focus en organisatorische slagkracht in.

De werken van Walden zijn groots en beeldend en niet zelden voor kleine aantallen publiek per keer toegankelijk, dit is zakelijk uitdagend. We zetten in op een bredere financieringsmix. We vragen aan bij diverse fondsen, verbeteren in 2023 reeds onze onderhandelingspositie met onze assertieve en zeer ondernemende vaste zakelijk leider en vergroten zo publieksinkomsten en uitkopen en als laatste zetten we in op het genereren van meer privaat geld.

Fondsen

Als kleine, radicale speler in het culturele ecosysteem vinden we dat we voorloper moeten zijn als het gaat over de herkomst van ons geld. We zijn kritisch op vermogen dat is ontstaan door koloniaal verleden, belastingontduiking, onethisch bankieren, kansspelen (bevordert gokken en is in feite een extra, enorm regressieve belastingvorm) en fossiele industrieën. Tegelijkertijd willen we dat het actuele investeringsrendement op zulk vermogen op ethische wijze verkregen wordt. Zakelijk betekent dit dat we zelden de gemakkelijke weg kiezen in het genereren van inkomsten. We zetten dus sterker in op het werven van privaat geld en betere onderhandelingen over uitkoopsommen. Daarnaast hebben we een voorkeur voor overheidssubsidies, waarbij we in acht nemen dat de druk bij deze fondsen hoog is.

We kunnen het ons vanwege onze kernbezigheden en financiële verplichtingen nog niet altijd veroorloven om dit soort fondsen volledig te mijden, bijvoorbeeld bij onvoorziene tegenvallers of co-financiering vanuit partners. Wel zullen we, net als met vlieguren en materiaalkeuze, tot het uiterste gaan om dit te voorkomen. In de sector willen we het gesprek aangaan over de (on)wenselijke herkomst van onze gelden, dat zou een volgende campagne kunnen worden waaraan we actief deelnemen of initiëren.

Privaat geld: Het Woud

Collectief Walden beschreef al eerder Het Woud. Deze groep gevers kreeg in de afgelopen jaren niet de verdienende aandacht. Door de uitdagingen van corona, alsook het wisselend zakelijk leiderschap. Waar we eerst kozen voor een open houding naar wat ieders bijdrage kon zijn, kiezen we nu voor een meer eenduidig plan. De ervaring van de huidige zakelijk leider in ondernemen en financiering met

behulp van investeerders (Jaël heeft ervaring bij een lokale onafhankelijke bierbrouwer met horecagelegenheden in Rotterdam) maken Het Woud haalbaar.

We binden particuliere donateurs duurzaam aan ons - voor minstens vijf jaar - middels een jaarlijkse bijeenkomst en twee keer per jaar brievenbuspost. Je wordt Boom in Het Woud met een jaarlijks gift van €250, €500 of €750. Wanneer je je bindt aan Walden, krijg je een kaartje waar je favoriete boom in 'negatief' uitgestanst is. Het kaartje is zo vormgegeven dat het uitnodigt om te bewaren. Het 'positieve' boompje houden we zelf. Walden is een Culturele ANBI, dus kunnen gevers hun giften aftrekken van de inkomstenbelasting (mits zij zich voor meerdere jaren committeren). Walden staat natuurlijk open voor kleinere giften, zo kunnen mensen ook Zaailing worden en een kleine maandelijkse gift doen van ten minste €5, €10 of €15.

We geloven dat wie actief in aanraking komt met ons werk zich een betere versie van zichzelf permitteert. Wetende dat ook particulieren geld verdienen of bezitten afkomstig uit fossiele industrieën, nemen we de Bomen ook mee in de werken van Walden die het onmiskenbare verval blootleggen. We hebben ervaring en succes in het overtuigen van een klein publiek of enkele personen. Daarnaast zijn trouwe volgers geïnteresseerd in het doen van een bijdrage. *Targets* voor de giften zijn opgenomen in de begroting.

4.3 Partnerschappen

De werken van de komende periode zijn groots en omvangrijk. Alvorens het indienen van onze plannen is daarom contact gezocht met meerdere mogelijke en uiteenlopende partners, hier zijn meerdere intentieverklaringen het resultaat van. We zijn er trots op: we staan er wat betreft partnerschappen goed voor. In hoofdstuk 2 staan per project de partners genoemd, in dit hoofdstuk lichten we een aantal nieuwe partnerschappen uit op gebied van artistieke ontwikkeling, kennis, ambacht, natuur, community, publiek en zakelijke afnemers.

NAU

In 2026 nodigen we De Dansers uit, deze band van dansers en muzikanten vragen we om voor dat jaar hun artistieke blik te werpen op, en deel te nemen aan deze viering. Ook zullen ze onze tent gebruiken voor presentaties tijdens hun festivalresidentie. We voelen al langere tijd een verwantschap met De Dansers. Dezelfde thematiek loopt als leidraad door onze werken, maar wordt op totaal andere manieren uitgewerkt in onze artistieke uitingen. Het maakt ons wederzijds nieuwsgierig. Voor het komende kunstenplan zien we beiden mogelijkheid om samen te werken. Zo zal Thomas in 2025 als dramaturg meewerken aan de productie 'Klop Klop Boem Boem' en vragen wij in 2027 De Dansers terug voor presentaties op het drijvende platform van: AAN HET WATER GEBOREN.

GEDENK TE OVERSTROMEN

Het realiseren van het daadwerkelijke monument gaat alleen in nauwe samenwerking met meerdere partners zoals de Gemeente Amsterdam (Dienst Monumenten & Archeologie, Dienst Buitenkunst en Het Stadscuratorium). Tolhuistuin staat pal achter hun huisgezelschap om dit bouwwerk op hun terrein aan de openbare weg te realiseren. We werken samen rond publieksbereik en

presentaties. De kennis over het daadwerkelijk bouwen en plaatsen van een monument vergaren we met architecten Theo Deutinger (met wie we al een verkennend traject met een beurs van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie doorliepen) en Studio Inscape. In 2024 ontwikkelen we op de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam het monument verder. De bekostiging van het bouwwerk wordt gedaan met externe geldstromen waarbij met de architecten samen wordt opgetrokken.

OVER HOOP

In samenwerking met Nicole Beutler Projects vindt een pilotversie van OVER HOOP al voet aan de grond in zeven schouwburgen in Nederland in 2024. De samenwerking met NBP zal ook in het komende kunstenplan worden voortgezet en voor de voorstelling OVER HOOP in 2025-2026 werken we samen met zangers uit de NBP-stal: Shipless Oceans. Daarnaast faciliteert NBP repetitieuimte, zakelijk advies en delen ze hun netwerk. Omdat dit onze eerste zalentournee wordt, werken we samen met impresariaat Via Rudolphi om deze nieuwe markt te ontginnen.

AARDETONEN

We hebben meerdere partners benaderd en ook meerdere toezeggingen voor partnerschappen gekregen van o.a. de Plaats de Kleine Aarde, Herenboeren en Voedselbos Glanerbeek. Daarnaast zijn we in gesprek met Stichting Aardpeer en Land van Ons, waarmee we landelijk in gesprek zijn en vooral de Biesterhof in de Ooijpolder al erg enthousiast is. Voor dit project dompelen we ons onder in de omgeving, alle partners hebben met elkaar gemeen dat landschappen duurzaam onderhouden worden in samenwerking met de omgeving en een heel actieve achterban. Dat laatste biedt kansen voor ons publieksbereik.

AAN HET WATER GEBOREN

Het project start in 2026 als onderdeel van The Big Green met een residentie in Portugal bij partner Sciaena, een mariene-biologische NGO die naast lobby en onderzoek ook een festival produceert. De uitkomsten van deze residentie nemen we mee in de ontwikkeling van AAN HET WATER GEBOREN in Nederland.

Naast onze trouwe Amsterdamse partner Over het IJ zijn er voor dit complexe project al afspraken gemaakt met nieuwe partners Theater aan de Rijn in Arnhem en Dat Bolwerck in Zutphen. Met TadR laten we vooraf aan het tonen van het werk een (internationale) residentie plaatsvinden, kort nadat de residentie in Portugal is afgerond. In het voorjaar van 2026 zal tijdens de Bosch Parade in Den Bosch een prototype worden getoond, eveneens zal tijdens het Mar Motto festival (PT) een co-creatie en uitkomst van de residentie in Portugal worden getoond.

In 2027 zal het werk in de zomer touren, wederom in bij TadR en daarna bij Dat Bolwerck. We meren aan met onze Plaats en ons podium wordt tevens bespeeld door het Internationaal Cello Festival. Ook co-cureren we programma van Dat Bolwerck, zowel op onze Plaats als in het gebouw in de binnenstad. Tot slot lopen er gesprekken met Festival Boulevard in Den Bosch en het Maaspodium in Rotterdam.

ZOET VOOR ZOUT

Voor de Stelling en installatie Zoet voor Zout zoeken we

de samenwerking op in onze stad met de Brakke Grond, Tolhuistuin en zone2source. We gaan een geheel nieuwe samenwerking aan met Grasnapsky (Scheemda) waar in 2025 de eerste ontwikkeling voor en tijdens het festival zal plaatsvinden.

In 2027 zal de installatie wederom te zien zijn tijdens het Grasnapsky als *final draft* en direct daarna nemen we onze intrek voor twee maanden bij zone2source in het Glazen Huis (Amstelpark/Buitenveldert). In de laatste drie weken van onze residentie is de tafel plek voor inhoudelijke diners i.s.m. Ana Miranda Vergara.

LASTIGE VROUWEN & READY

Het Museum Speelklok in Utrecht en TextielMuseum in Tilburg zijn al aangehaakt als partner voor de ontwikkeling van LASTIGE VROUWEN en staan daarnaast open voor het exposeren van dit gemakkelijk te touren werk. In Amsterdam zal de Stelling een plek vinden bij De Brakke Grond tijdens het Oorzaken Festival en als laatste zal de Stelling haar plek vinden in de Tolhuistuin. Het is naast een esthetisch werk ook een gespreksstarter waar programmakers van de Brakke Grond en Tolhuistuin goed mee uit de voeten kunnen.

READY is de installatie die op bijzondere wijze onze prepbehoefte blootlegt. We trekken het land in naar het landschap Donderboerkamp (in Donderen, Groningen) waar we i.s.m. D:DNA & Huis voor de Natuur, READY ontwikkelen en tonen in het voorjaar van 2028. Daarna wordt het werk getoond in Amsterdam bij eveneens het Oorzaken Festival en in de Tolhuistuin. Beide installaties vormen oneerbiedig gezegd een 'kapstok' voor verdere inhoudelijke programmering.

Zakelijke afnemers

Bedrijven als Philips en Deltares of instellingen als de Koninklijke Bibliotheek, Rijkswaterstaat, Pakhuis de Zwijger, Universiteiten en Hogescholen hebben al eerder interesse getoond en zijn voor de komende periode een belangrijke groep om actief te benaderen voor maatwerk bij bijvoorbeeld cursussen of inspiratiemiddagen. Het komende jaar is het onze ambitie om de pilotversie van OVER HOOP, en in de jaren daarna ook installaties als ZOET VOOR ZOUT en READY actief aan te bieden binnen een netwerk van bedrijven en instellingen.

4.4 Praktische toepassing duurzaam produceren 2025 - 2028

We hopen dat ons commitment aan duurzaamheid uit elke regel van dit plan spreekt. Alle leden worden erdoor gemotiveerd en onze creatief producent Raïssa Pater is expliciet aangesteld als coördinerende duurzaamheidsmanager. Zij doet voortdurend kennis op van de duurzaamste productiewijzen en coördineert gesprekken met sectorgenoten, het Ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur. Thomas fungeert in de dialoog met de sector als boegbeeld. Collectief Walden initieerde mede TE ZIJN OF NIET TE ZIJN en werkte een groot deel van de teksten ervoor uit. De bijbehorende artikelen (zie overzicht publiciteit p.16) zijn tevens te lezen als ons visiestuk op duurzaam cultureel ondernemen.

Daarnaast committeert Collectief Walden zich aan het *Theatre Green Book*. Wij produceren altijd minimaal op *Baseline* niveau (zie volgende kolom). We hebben gekozen om onszelf extra uit te dagen op drie projecten van drie ordes

van grootte: GEDENK TE OVERSTROMEN, NAU (vanaf jaring 4) en LASTIGE VROUWEN produceren we op *Intermediate* niveau.

Duurzaam produceren is duurder en trager. Het gaat om investeringen, langeretermijnvisies en meer samenwerkingen met innovatieve bedrijven, makers en/of partners. Het betekent ook dat reizen met dieselauto's, vliegen en 'makkelijke' reizen met niet-duurzame voertuigen niet meer zullen plaatsvinden. Projecten zullen langer duren. Personeel kost meer, maar uitstoot (in diverse soorten) zal minderen. Wij investeren nu, om de uitputting van de aarde tegen te gaan. We communiceren erover omdat pas dan de volledige potentiële impact van ons handelen gemaakt wordt.

Volgens het *Theatre Green Book* zijn de volgende punten zeer van belang. Op dit moment voldoen wij al bijna helemaal aan *Baseline* productieprocessen.

Baseline produceren betekent globaal:

- 50% van de materialen heeft een tweede leven
- 65% moet hergebruikt of gerecycled worden na gebruik
- Alle partijen, van ontwerper tot leverancier, denken en maken mee aan het realiseren van een duurzame productie
- Er worden materialen inventarisaties gemaakt vanaf de start van het project
- Voorkeur voor modulaire technische systemen

Intermediate produceren betekent globaal:

- 75% van de materialen heeft een tweede leven
- 80% moet hergebruikt of gerecycled worden na gebruik
- Last-minute leveringen worden vermeden
- Voorkeur voor lokale leveranciers
- Kostuums enkel met organische textielen en verven

4.5 Codes

Een kleine organisatie als Collectief Walden heeft de mogelijkheid om nog op ieder onderdeel van de organisatie toezicht te houden en te signaleren wat beter kan. Binnen de context van duurzaamheid en governance laat Collectief Walden zien dat eerlijk loon, eerlijke ketens en een eerlijke verdeling van middelen niet enkel abstracte principes zijn, maar concrete uitgangspunten die de kern vormen van de organisatiecultuur. Diversiteit & Inclusie werd reeds besproken in hoofdstuk 3.

I Fair Practice Code

De code benadrukt *fair chain*, *fair share* en *fair pay*. Over het laatste onderdeel is het collectief duidelijk: we betalen conform de CAO Toneel en Dans en bieden zzp'ers die langere tijd voor ons werken een dienstverband, om zo te voldoen aan de wet DBA en bij te dragen aan een gezond werkgeversklimaat binnen de cultuursector. *Fair share* staat voor een gelijke verdeling van middelen en transparantie, dit streven we na d.m.v. duidelijke verdeling van taken en verantwoordelijkheden. De taakomschrijvingen van de directieleden zijn opgenomen in het directiereglement en voor de werknemers volgen we CAO functieomschrijvingen. Bij ieder contract wordt de functieomschrijving met daarin de taken en verantwoordelijkheden als bijlage meegestuurd.

Het *fair chain* principe doelt op een transparante en duurzame keten. Collectief Walden noemt zichzelf niet zonder reden collectief. De gezamenlijke houding ten op-

zichte van het werk dat verzet moet worden zorgt voor een gezamenlijke draagkracht en sterke onderlinge relaties. Walden ziet het ook als onderdeel van *fair chain* om in onze 'productieketen' van afnemers en leveranciers te wijzen op verantwoordelijkheden.

Zoals eerder omschreven bij bedrijfsvoering is de taakomschrijving en verantwoordelijkheid verdeeld over het collectief maar blijft de mogelijkheid tot geven van *input* door alle schakels in de keten mogelijk. Dit wordt actief nagejaagd door het expliciet benoemen van deze mogelijkheid en tijdens vergaderingen wordt hiervoor ruimte gelaten.

In ons deelgebied van de sector werk je soms in het zonnetje en soms in de stromende regen. De specifieke werkomstandigheden worden daarom voor elke samenwerking uitvoerig benoemd. We staan voor goede secundaire arbeidsvoorwaarden als vereiste voor wanneer we spelen op locatie (een eigen slaapkamer, gezond en voedend eten, zonnebrand, genoeg water op de speelplek, een prevaluatie en evaluatie). Ook in ieders financiële voorstel wordt met deze omstandigheden rekening gehouden.

Bij de start van elk project worden de principes van de Veilige Werkvloer (naar aanleiding van ACT materiaal) benoemd. We gaan een samenwerking met Werkplaats Van de Woestijne aan en wisselen een vertrouwenspersoon uit. Voor Walden wordt de vertrouwenspersoon Leonie Kuhlmann en voor Werkplaats van de Woestijne wordt dat onze zakelijk leider Jaël Kaat.

II Governance

De directie van Collectief Walden, als onderdeel van Stichting Urwald, heeft een goede, constructief-kritische relatie met het stichtingsbestuur, dat het derde en meest professionele stichtingsbestuur is sinds de oprichting. Conform het directiereglement wordt er minimaal vier keer per jaar vergaderd. Hiervan wordt nauwkeurig verslaggelegd. Er is altijd ruimte voor tussentijds contact, bijvoorbeeld tussen de penningmeester en zakelijk leider. In samenspraak heeft het bestuur met de directie overeenstemming bereikt dat de directie de dagelijkse leiding voert, terwijl het bestuur op afstand toezicht houdt en op basis van 'no surprises' op de hoogte wordt gehouden. Er is vanwege schaarste aan goede bestuurders en soms wat werkdruk tijdens pieken een vacatievergoeding van maximaal 1.500 euro per bestuurslid per jaar afgesproken, na overleg met onze belangrijkste financiers en Cultuur + Ondernemen. De overstap naar een Raad van Toezicht model wordt onderzocht, aangezien de rol van het bestuur op natuurlijker wijze steeds meer die van een Raad van Toezicht is gaan invullen. De ambitie is om deze transitie aan het einde van het komende kunstenplan te voltooien.

Om te werken aan goed leiderschap heeft de artistieke kern vier interviewsessies gevolgd bij Andrea van Wingerden. Tijdens deze sessies zijn individuele leiderschapskwaliteiten en rol- en taakverdelingen onderzocht en is bewustwording gecreëerd over aanwezige kunde. Voor verdere ontwikkeling zijn handvatten geboden, bijvoorbeeld het voeren van voortgangsgesprekken met werknemers op structurele basis.

Om de bestuurlijke diversiteit te bevorderen, heeft Walden deelgenomen aan een traject van Binoq Atana waarbij we een traineeplaats boden aan een bestuurslid met een cultureel diverse afkomst. Dit is zo goed bevallen,

dat de stichting de trainee na afloop heeft gevraagd als algemeen bestuurslid.

Het al langer aanhouden van dezelfde penningmeester, Leanne van Schijndel, wordt als positief ervaren. Haar waardevolle kennis en ervaring als controller bij TivoliVredenburg dragen bij aan het opstellen van prognoses en afronden van boekjaren. De penningmeester stelt de jaarrekening op en is er gedegen monitoring van de financiën door het jaar heen.

Meer over Collectief Walden

ALGEMEEN

Collectief Walden:

- Maakt al ruim tien jaar kunst over mens en ecologie in tijden van klimaatontwrichting;
- Trok meer dan eens tranen met non-fictie;
- Produceerde met NTR DOCS een podcastaflevering over de symptoombestrijding van invasieve exoten die tienduizenden keren werd beluisterd;
- Hernam de succesproductie WINDSTILLEVEN in het Hongaars, met Hongaarse cast, Hongaarse coproducent en door Hongaarse architectuurstudenten ontworpen decor, en voorzag daarmee zo'n twaalf Hongaren van cultureel werk in een sector onder grote druk;
- Begeleidde acht stagiairs, waarvan er vier een tijd aanbleven en er één in de directie belandde;

OVER DUURZAAMHEID

Collectief Walden:

- Is via onze duurzaamheidsmanager (samen met die van Jakop Ahlbom Company) in gesprek met Stimular om een rekentool (Milieubarometer) te ontwikkelen voor de podiumkunsten met specificaties voor (tourende) producties, omdat die nu nog niet bestaat;
- Spreekt via diezelfde duurzaamheidsmanager met OC&W om te kijken hoe de politiek, ondanks de diverse demissionaire kabinetten en toekomstig kabinet, toch kan zorgen dat de sector en haar ministerie stappen gaat zetten om om meer sturing te geven in het duurzaamheidsvraagstuk;
- Maakt om materialen en haar uitstoot inzichtelijk te kunnen maken, gebruik van app Idemat, ontwikkeld door de Technische Universiteit Delft, om voetafdruk berekenen, vervolgens de uitstoot van diverse materialen te zien per kilogram en ook te lezen hoe de materialen het beste te recyclen zijn;
- Let binnen onze digitale en fysieke kanalen enorm op de materialen, het inktgebruik en de hoeveelheid drukken, maakt voornamelijk gebruik van drukkerijen als We3Recycling, Repros en De Kijm: drukkerijen die enkel met gerecyclede papieren werken en inkt op basis van soja;
- Heeft om extra onderzoek uit te voeren op kostuum en stoffen voor onze producties, direct contact met de kostuumafdeling van de Nationale Opera & Ballet. Zij informeren ons in de meest duurzame opties voor stoffen. Dit is direct toegepast in het decor van de pilot van OVER HOOP in 2024.

TE

WIJ ROEPEN DE
KLIMAATNOODTOESTAND UIT

Wij maken of tonen kunst en cultuur
in tijden van klimaatopwarming
Kunst en cultuur
in tijden van biodiversiteitsverlies
Kunst en cultuur
in tijden van zeespiegelstijging
Kunst en cultuur
in tijden van ontbossing

ZIJN

OF

Kunst en cultuur
in tijden van verzurende oceanen
Kunst en cultuur
in tijden van plastic afval
Kunst en cultuur
in tijden van luchtvervuiling
Kunst en cultuur
in tijden van bodemdegradatie

Kunst en cultuur
in tijden van zoönosen
Kunst en cultuur
in tijden van natuurbranden
Kunst en cultuur
in tijden van voedselonzeerheid
Kunst en cultuur
in tijden van waterschaarste

NIET

TE

Kunst en cultuur
in tijden van overmijning
Kunst en cultuur
in tijden van vernietigend landgebruik
Kunst en cultuur
in tijden van uitsterven
Kunst en cultuur
in tijden van klimaatvluchtelingen

Het is niet onze schuld, maar wel onze verantwoordelijkheid. Wij kunnen de problemen niet (alleen) oplossen, maar het is wel nodig ons handelen ervan in het teken te zetten. Als er niks gebeurt, dan bestaat er aan het eind van deze eeuw geen cultuursector meer zoals we die nu kennen. Dan is ons vraagstuk: te zijn of niet te zijn. En er is ons behoorlijk wat aan gelegen, te blijven voortbestaan.

ZIJN

TE

* Wat kunnen wij doen? Op www.napk.nl/tezijnofnietzijn onderteken je samen met sectorgenoten dit statement. Daar zie je tevens een nadere toelichting op de drie manieren waarop wij invloed hebben, inclusief een groeiende lijst voorbeelden van wat je op het podium, achter de schermen en als maatschappelijke aanjager kunt doen.

COLLECTIEF WALDEN ONDERSCHRIJFT DIT STATEMENT EN ROEPT DAARMEE DE KLIMAATNOODTOESTAND UIT

De klimaat- en ecologische crisis veroorzaken een uiterst bedreigende situatie voor het leven op aarde. We voelen de gevolgen nu al en deze zullen in de toekomst verergeren, maar zijn ook deels nog te voorkomen. Dat vraagt van eenieder bereidheid en lef om te veranderen. Ook van ons: de kunst- en cultuursector. We zullen uit onze comfortzone moeten stappen om aanjager te zijn voor verandering.

ZIJN

OF

Daarbij maken we ons zorgen over de kunstwerken, erfgoed en cultuuruitingen zelf. Zij worden bedreigd door de toenemende droogte, hitte, neerslag, versnelde zeespiegelstijging en de maatschappelijke onrust die als gevolg hiervan kan ontstaan. Daarbij komt de ruimte voor culturele makers, artiesten en kunstenaars en de culturele infrastructuur in gevaar. We hebben als sector niet de grootste ecologische voetafdruk, maar we spelen wel een belangrijke maatschappelijke rol voor de radicale omwenteling die nodig is om te komen tot een regeneratieve samenleving, die fossielvrij is en rechtvaardig. Zoals de Raad voor Cultuur zegt: "De verbeeldingskracht en veranderkracht van cultuur zouden veel beter benut kunnen worden bij de enorme opgave waar Nederland voor staat".

De kunst- en cultuursector heeft op drie manieren invloed*:

- op het podium, in de schijnwerpers**
- achter de schermen, in hoe we produceren**
- en als maatschappelijke aanjagers**

TE

NIE

Wij geloven in de kracht van kunst en cultuur om de culturele verandering te bevorderen die nodig is om een betere toekomst te creëren. We gebruiken onze podia en producties om ruimte te geven aan muziek, beelden en verhalen die ons daarbij helpen. Kunst en cultuur is als geen ander in staat om mensen samen te brengen, om ingewikkelde onderwerpen bespreekbaar en invoelbaar te maken, om te reflecteren, bestaande systemen te bevragen, nieuwe toekomstscenario's te verkennen, ontspanning of handreikingen te bieden voor het leven in een ontwrichte tijd. Achter de schermen brengen we onze productie en bedrijfsvoering ten minste in lijn met het akkoord van Parijs. We doen zoveel als we kunnen om de negatieve impact op onze omgeving te minimaliseren. We dragen actief bij aan de systemische verandering die nodig is, we pakken onze rol als *change makers*, soms tegen de gevestigde orde in.

Dit statement betekent niet dat we perfect zijn, maar wel dat we onze zorg uiten en met concrete acties onze verantwoordelijkheid nemen om alles te doen wat we kunnen om de meest ernstige gevolgen van de klimaat- en ecologische crisis te voorkomen of verlichten.

Voor de ene culturele organisatie ligt de nadruk op onze invloed op het podium, voor de ander achter de schermen in de bedrijfsvoering of juist als maatschappelijke aanjager voor verandering. Er is geen *one size fits all*. Dit statement heeft de komende kunstenplanperiode onze prioriteit. Er is geen tijd te verliezen.

ZIJN

#kunstvoort toekomst